

1 G. TIEGER: [simultani prevod] Časni Sude, mogu samo ponoviti ono što sam
2 već rekao. Mi funkcioniramo na osnovi pretpostavke da će ispitivanje trajati
3 osam sati. Mislim da je Sud svjestan da bez obzira na te procjene mi činimo
4 znatne napore da skratimo glavna ispitivanja i ja imam namjeru to učiniti u
5 slučaju ovog svjedoka. No, želim naglasiti da sam ja smatrao da imamo osam sati
6 na raspolaganju.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja to govorim na osnovi popisa od 22.
8 juna. Budući da je danas 23. juni, ja sam smatrao da razgovaramo o najsvježijim
9 informacijama.

10 G. STEWART: [simultani prevod] Pa, časni Sude, mi nikada nismo vidjeli
11 ovaj dokument o kojem govori časni Sud u ovom trenutku.

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li Vi imate osam sati na Vašem
13 rasporedu od 22. juna?

14 G. STEWART: [simultani prevod] Pa, posljednji raspored kojeg mi imamo
15 nosi datum 17. maj 2004. i tu se kaže - osam sati. Osim toga, časni Sude, mi
16 često razgovaramo. Ja sam sa gospodinom Tiegerom jučer razgovarao i on je
17 potvrdio da će to toliko trajati.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu, da skratimo stvari. Na temelju
19 posljednjih informacija koje sam dobio smatrao sam da Vam treba postaviti ovo
20 pitanje, no izgleda da je ova informacija, iz ovog ili onog razloga, pogrešna.
21 Uredu, onda ćemo nastaviti s radom i molim Vas, sljedeći put, ako postoje neke
22 nove informacije, ja Vas molim da ih prosljedite i Obrani kako bi i Obrana

23
24
25
26
27
28
29
30

1 mogla pokrenuti pitanje ukoliko se čini da je došlo do zbrke u informacijama.

2 Sada bih molio da se svjedoka uvede u sudnicu.

3 Postavio sam ovo pitanje zato što smo prošlog tjedna izgubili jedan dan
4 zbog gospodina Harmona i njegove bolesti. Htio bih vidjeti da li možemo završiti
5 najkasnije do petka, a to bi trebalo biti izvedivo čak i ako svjedok svjedoči
6 osam sati u glavnom ispitivanju. No, uz to ja bih htio da se pozabavimo i nekim
7 proceduralnim pitanjima i zbog toga sam mislio, ako vrijedi šest sati za glavno
8 ispitivanje, onda ćemo moći dovršiti sutra unakrsno ispitivanje koje traje
9 otprilike 60% vremena dodijeljenog za glavno ispitivanje. No, ako to bude ikako
10 moguće, Vijeće bi htjelo da riješimo neka proceduralna pitanja u petak, budući
11 da nakon toga dva tjedna nećemo zasjedati i htio bih izbjeći da se moramo
12 ponovno sastati samo zbog toga u ponedjeljak. Trebalo bi raspraviti pitanje
13 novog rasporeda i bilo bi šteta ako bismo se zbog toga i još nekoliko
14 proceduralnih pitanja morali sastati u ponedjeljak.

15 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, ne čini mi se da će to biti
16 tako ogromni problem. Govorimo o osam sati, a pretpostavljam da gospodin Tieger
17 neće trebati više od osam sati što znači da ćemo mi sa našim unakrsnim
18 ispitivanjem započeti negdje usred zasjedanja sutra. Dakle, ako se nešto

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 neočekivano ne dogodi što se često puta nažalost pokaže da je tako, ja smatram
2 da bismo mi morali moći završiti s ovim svjedokom na vrijeme i još se i moći
3 pozabaviti ovim proceduralnim pitanjima.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu. Vidim da svi imamo ista
5 očekivanja i pretpostavljam da je ovdje jednostavno došlo do greške u kucanju i
6 zbog toga sam ja shvatio da će trajati glavno ispitivanje šest sati.

7 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, dok čekamo da dođe svjedok,
8 moram reći da ne shvaćamo točno što se zapravo dogodi kada odjednom vi u Vijeću
9 dobijete jedan raspored, a mi neki sasvim drugi. Očigledno postoji negdje
10 nekakva administrativna začkoljica i bilo bi zanimljivo znati gdje je to i ne bi
11 bilo loše kada bismo i gospodin Tieger i ja funkcionirali na temelju istih
12 informacija.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, naravno. Kada jedna informacija bude
14 proslijeđena Vijeću, kopiju te informacije mora dobiti i Obrana. Naravno, čim
15 Obrana primijeti da je došlo do neke pogreške, u objelodanjivanju na primjer,
16 ili u dostavljanju prijevoda, onda Obrana može to pitanje odmah pokrenuti kako
17 bi proceduralno bilo sve u redu. Ali slažem se, u ovom slučaju čini se da je
18 ovaj raspored došao samo do Vijeća.

19 No, vidim da svjedok čeka pred vratima sudnice. Sad ću zamoliti
20 poslužiteljicu da svjedoka uvede u sudnicu.

21 [Svedok je ušao u sudnicu]

22 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dobar dan gospodine Okun. Dobar dan.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 plebiscit, odnosno da u svakoj općini u kojoj više od 50% Srba glasa za
2 Republiku Srpsku i to bez obzira na općinu, na njezinu veličinu i postotak Srba
3 koji je živio u toj općini, ta će općina postati dio Republike Srpske.

4 Na primjer, ako ste imali neku općinu u kojoj je bilo 10.000 ljudi koji
5 glasaju, na primjer: 5.000 bosanskih Muslimana, 3.000 bosanskih Srba i 2.000
6 bosanskih Hrvata. 3.000 bosanskih Srba glasa i ako 2.000 bosanskih Srba odluči
7 da želi ostati u Jugoslaviji ta općina automatski postaje dijelom Republike
8 Srpske, bez obzira na činjenicu da postoji 7.000 drugih ljudi koji to ne žele.
9 Dakle, to je bila prva indikacija da se zbiva nešto neobično jer što će se
10 dogoditi sa svim tim preostalim ljudima? Kamo će oni nestati? Da li će se tu
11 dogoditi neka čarolija?

12 Onda smo primijetili da su oni tražili "pomoć" JNA u decembru 1991. da
13 ponovno "zaštiti" bosanske Srbe na tim mjestima. Dakle, situacija je bila vrlo
14 slična situaciji u Hrvatskoj. Odigravala se praktički ista igra kao i u
15 Hrvatskoj. Tu govorimo o decembru 1991.

16 U januaru... 9. januara, proglašena je Republika Srpska, a u februaru
17 kada je donesen Ustav Republike Srpske, dakle, u februaru 1992. godine, u njemu
18 je stajalo da područja koja će sačinjavati teritorijalni entitet i uvijek se
19 naglašavalo, neprekinuti teritorijalni entitet - to su naglašavali doktor
20 Karadžić i drugi - da će se, dakle, to područje sastojati od svih tih područja
21 gdje je proveden plebiscit i gdje je većina Srba glasala za ostajanje u
22 Jugoslaviji uz činjenicu, a mislim da sam to jučer spomenuo, dakle, uz

23
24
25
26
27
28
29
30

1 teritorije gdje su Srbi bili u manjini zbog genocida izvršenog u Drugom
2 svjetskom ratu. Dakle, to je sve bilo poznato i to je sve postojalo u pismenom
3 obliku.

4 Dakle, postavilo se pitanje što će se dogoditi s drugim narodima? Što će
5 se dogoditi s bosanskim Muslimanima i bosanskim Hrvatima, jer u mnogim tim
6 općinama, osobito uz rijeku Drinu, ali i u drugim općinama bosanski Muslimani su
7 bili u većini. Ovi, tzv. krizni štabovi odigrali su istu igru, moram reći užasnu
8 igru, koju su odigrali i u Hrvatskoj. To je bilo poznato. To su vidjeli
9 novinari. Kada smo mi, moram reći neredovito, ali ipak putovali, odlazili na ta
10 područja, moglo se vidjeti kako se drugo stanovništvo prisilno iseljava. Dakle,
11 tu nije bilo nikakve tajne. Mislim da je cijeli svijet putem medija znao što se
12 događalo.

13 Žao mi je što vam dajem takav dugački odgovor, ali mislim da je važno
14 znati da to nije bila nikakva spontana operacija.

15 P: Organizacije koje su bile odgovorne za promatranje situacije u tim
16 regijama, da li ste Vi od tih organizacija dobivali informacije o tome što se na
17 terenu događa?

18 O: Da, na početku smo dobivali vrlo detaljne informacije od promatračke
19 misije Evropske zajednice, a nakon toga od jedinica UNPROFOR-a

20 P: Nakon što je izbio sukob u intenzivnijem obliku u aprilu, maju i
21 junu, jeste li dobivali informacije i od organizacija poput Međunarodnog
22 komiteta crvenog križa, UNHCR-a i drugih organizacija koje su se nalazile na
23 teritoriji i promatrale što se događa?

24 O: Da, i to u velikoj mjeri. U junu su već oformljeni bili logori,
25
26
27
28
29
30

1 veliki zatočenički centri i to osobito zapadno od Banja Luke, oko Prijedora. Na
2 primjer Trnopolje, vrlo veliki logor; logor Omarska koji je bio znatno gori
3 logor - to je bio pravi koncentracioni logor. Ti logori su bili oformljeni i
4 tisuće su bile tamo zatočene, prvenstveno bosanski Muslimani, ali je bilo i
5 bosanskih Hrvata i to su bili sve civili: muškarci, žene i djeca. Iz toga je
6 proizašla jedna vrlo bolna diskusija između humanitarnih organizacija i vodstva
7 bosanskih Srba o tome što učiniti s tim ljudima jer to je bila jedna užasna
8 moralna dilema. I to se može vidjeti i u mojim dnevnicima; razgovori sa gospođom
9 Ogotom koja je bila na čelu Visokog komesarijata Ujedinjenih naroda za
10 izbjeglice kao i sa Međunarodnim crvenim križem, jer s jedne strane, oni su
11 htjeli pomoći, spasiti te ljude, a s druge strane, ukloniti te ljude iz logora i
12 odvesti ih u Hrvatsku kamo je većina odlazila. Oni nisu išli natrag u svoje
13 kuće, nego su bili evakuirani u Hrvatsku, to je predstavljalo, kao što su i sami
14 govorili, kolaboraciju u postupku etničkog čišćenja. Prema tome to je doista
15 predstavljalo jednu veliku dilemu, moralnu dilemu za humanitarne organizacije -
16 u slučaju kada su odvodili civile, bosanske Muslimane i bosanske Hrvate u
17 Hrvatsku.

18 P: Vi i sekretar Vance, kao i drugi pregovarači, da li ste dobivali
19 informacije od Tadeuszu Mazowieckog?

20 O: Da i te informacije su potvrdile ono što smo mi već čuli. On je bio
21 vrlo svjestan toga što se događalo i on je bio vrlo zabrinut zbog te situacije.

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 P: Te informacije koje ste dobivali iz različitih izvora, da li su one
2 bile konzistentne?

3 O: Da, bile su u potpunosti konzistentne.

4 P: Jeste li Vi i sekretar Vance imali prilike reći vodstvu bosanskih
5 Srba, uključujući i gospodina Krajišnika, reći im da Vi znate što se događa i da
6 postoji široka operacija etničkog čišćenja?

7 O: Da, i to više puta.

8 P: Što je bio njihov odgovor na to? Da li je postojao bilo kakav
9 smisljeni pokušaj da nešto učine?

10 O: Pa, oni to nisu nijekali. Gotovo uvijek su govorili o istoj stvari,
11 odnosno o genocidu izvršenom nad Srbima u Drugom svjetskom ratu ili bi
12 upozoravali na krivična djela koja su se navodno događala u to vrijeme, dakle,
13 1991., 1992., 1993., prvenstveno 1992. i 1993. Na primjer, ako bismo mi
14 pokrenuli pitanje granatiranja Sarajeva, vodstvo bosanskih Srba bi obično
15 odgovorilo: "Ali mi to činimo samo zato da bismo zaštitili vlastite ljude.
16 Sarajevo je najveći koncentracioni logor u Bosni i Hercegovini. 60 000 Srba tamo
17 drže kao taoce Muslimani." No za to nisu postojali nikakvi dokazi. To je bio
18 jedan standardni odgovor bosanskih Srba. To je bila u velikoj mjeri
19 argumentacija *tu quoque*.

20 P: Da bismo pojasnili zapisnik, gospodine ambasadore, Vi ste rekli da su
21 praktički, bez iznimke, govorili o počinjenom genocidu ili o krivičnim djelima
22 počinjenim u to vrijeme. Pri tom ste mislili na krivična djela koje Hrvati i
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Muslimani čine nad Srbima?

2 o. Da.

3 P: Da li ste Vi taj odgovor shvaćali kao pokušaj bosanskih Srba da kažu

4 "Da, mi činimo zločine, ali i drugi čine te zločine"?

5 O: Da.

6 P: Da li je vodstvo bosanskih Srba tijekom pregovora zauzimalo
7 pregovarački stav koji je ovisio o promjenama demografskih uvjeta koji su
8 nastajali uslijed etničkog čišćenja?

9 O: Da, itekako. Na primjer, svi argumenti koji su se odnosili na dolinu
10 rijeke Drine temeljili su se na etničkom čišćenju. Oni su to znali i mi smo to
11 znali.

12 P: Jesu li pripadnici vodstva bosanskih Srba, uključujući i gospodina
13 Krajišnika, Vama i sekretaru Vanceu rekli da će prestati upotreba sile kad oni
14 dobiju ono što žele?

15 O: Da.

16 P: Jesu li oni Vama i sekretaru Vanceu time ukazivali na to da imaju
17 kontrolu nad snagama koje provode etničko čišćenje i koje rukovode logorima?

18 O: Da. Doktor Karadžić je *eksplicite* rekao i mislim da sam ga negdje
19 citirao u dnevnicima: "Ja i civilno vodstvo bosanskih Srba, mi kontroliramo
20 generala Mladića, mi kontroliramo vojsku." I onda je rekao dalje: "Vi znate
21 kakvi su vojnici, oni ne vole kada ih kontroliraju civili, ali mi ih

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 kontroliramo." On je tu bio vrlo izričit.

2 I da navedem još jedan primjer, kada se pokrenulo pitanje stvaranja zone
3 zabrane leta nad Bosnom, slično onoj zoni koja postoji nad Irakom, a to je bilo
4 1992., na jednom sastanku između doktora Karadžića, lorda Owena i mene, mi smo
5 bili sami, nas trojica, mi smo ponovo insistirali na tome da bosanski Srbi
6 prestanu s tom praksom, a doktor Karadžić je ponudio da avioni VRS-a koji su se
7 nalazili na aerodromu u Banja Luci, da ih on premjesti u Beograd. Mi smo rekli
8 da bi to moglo biti prihvatljivo i, u našem prisustvu, on je uzeo mobilni
9 telefon i nazvao vojnog komandanta banjalučkog aerodroma i rekao mu da ukloni te
10 avione. Ne bih trebao reći da mu je izdao naređenje, nego, oni su razgovarali o
11 mogućnosti da se ti avioni uklone. Iz toga se vidi kojom lakoćom se ostvarivala
12 takva komunikacija i pokazuje činjenicu da je takva komunikacija bila potpuno
13 otvorena.

14 P: Hvala Vam ambasadore. Jučer ste spomenuli Cutileirov plan koji je bio
15 u toku bar od februara 1992. godine i mislim da ste također spominjali izjavu od
16 12. maja 1992. godine o strateškim ciljevima. Ja bih hteo sada nakratko samo da
17 Vam pokažem te dokumente. Onda ću imati nekoliko pitanja za Vas u vezi sa tim.

18 G. TIEGER: [simultani prevod] Dakle, molim da se to pokaže ambasadoru,
19 kako predlog Cutilievovog plana sa priloženom kartom tako i strateške ciljeve.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Tieger, znam da ako govorimo o
2 Cutileirovom planu moramo pažljivo da proverimo da li imamo lisabonsku verziju
3 ili sarajevsku verziju. Koja se sad nalazi pred Vama?

4 G. TIEGER: [simultani prevod] Lisabonska verzija. I hvala Vam na tom
5 pojašnjenju.

6 P: Pre nego što Vam postavim konkretno pitanje, dozvolite da Vam
7 postavim jedno kratko pitanje o dokumentu od 12. maja, to su strateški ciljevi.
8 Iako su brojevi isti, da li je tačno da taj dokument ne treba mešati sa šest
9 političkih ciljeva ili ratnih ciljeva koje ste Vi opisali juče, koji se
10 razlikuju?

11 O: Da, da. To uopšte nisu identične stvari. Šest principa od 12. maja
12 koji se zovu strateški ciljevi, se tiču skoro isključivo teritorije, dakle,
13 zemlje.

14 G. TIEGER: [simultani prevod] Časni Sude, oprostite zbog ovog
15 pojašnjenja i to što unosim izmene u to pojašnjenje, ali pre nego što krenemo da
16 se bavimo ovim dokumentom, video sam da je to Cutileirov plan na kome piše da je
17 to sarajevska verzija.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, i ja sam to primetio, moramo da
19 proverimo kakva je karta koja je priložena uz taj dokument. Ali Vi nastavite u
20 međuvremenu.

21 G. TIEGER: [simultani prevod]

22 P: Gospodine ambasadore, u ovom predmetu je bilo rečeno da postoji jedna
23
24
25
26
27
28
29
30

1 bliska veza između Cutileirovog plana i strateških ciljeva i želeo bih da čujem
2 od Vas da li se Vi slažete s tim ili Vi smatrate da tu postoje značajne razlike?

3 O: Nema bliske veze, ali postoji veza utoliko što se govori o tri
4 konstitutivna naroda i utoliko što se kaže da sva ova tri naroda, bosanski
5 Muslimani, bosanski Hrvati i bosanski Srbi imaju jedan pravni identitet. Ali,
6 gledajući na ove karte vidimo da se ovim ne daje teritorijalni kontinuitet
7 republici Srpskoj. Područja koja su na ovoj karti označena belom bojom su srpska
8 područja i vidi se da oni nemaju teritorijalnu povezanost, recimo u Posavini.
9 Isto tako na karti može da se vidi da većina Drine je podeljena na osnovu
10 rezultata popisa stanovništva. Dakle, sve ove išrafirane regije su muslimanske
11 opštine od Bijeljine pa do Nevesinja što potvrđuje nacionalnu realnost kakva je
12 postojala u Bosni 1991. godine.

13 Dakle, to definitivno nije u skladu sa strateškim ciljevima. Postoje i
14 neke druge poente. Granica bosanskih Srba ne ide sve do Neretve, dakle, postoje
15 neke sličnosti, ali ova karta Henrya Darwina, u okviru Cutileirovog plana koju
16 je nacrtao gospodin Darwin, nije do kraja sprovodila ove strateške ciljeve.

17 P: Da li je Cutileirov plan pozivao da se uspostavi jedan koridor koji
18 bi povezivao Srbiju sa Krajinom u skladu sa zahtjevima koji su predstavljeni u
19 strateškim ciljevima?

20 O: Koliko je meni poznato, ne. Mora se imati na umu da je Cutileirov
21 plan umro u pokušaja poletanja /kako je prevedeno/, dakle, ovaj plan nikad nije
22 zaživeo, nikad nije završen. Ova karta koju mi sad razmatramo je bila nacrt,
23
24
25
26
27
28
29
30

1 predlog i onda je konačno bila odbijena. Dakle, ovo je bila jedna radna verzija
2 koja se stalno menjala i ako pogledate poslednju stranu, videćete tu piše
3 "Sarajevo, 18. mart" i u poslednjoj rečenici piše - ja ću sada citirati šta ovde
4 stoji: "Ovaj dokument je osnova za dalje pregovore."

5 Prema tome, ovo je jasno stavljalo na znanje da je ovo bio dokument na
6 osnovu koga su se vodile diskusije, a ne jedan konačni plan. To ne znači da ovaj
7 dokument nije bio ozbiljne prirode, ali ne može mu se pridati kvalifikacija
8 jednog formalnog plana koji je bio predložen strankama.

9 P: Da li je Cutileirov plan tražio da dođe do fizičke podele Sarajeva na
10 muslimanski deo i na srpski deo?

11 O: Ne, mislim da ne.

12 P: I konačno pitanje: da li je Cutileirov plan trebao da ima ulogu
13 nacрта, predloga koji će se sprovesti kada se strane o njemu dogovore?

14 O: Da, svakako, tu nema nikakve sumnje. Tri stranke su se zapravo
15 sporazumele, dogovorile oko ovog tentativnog dokumenta u martu 1992. godine, a
16 onda je bosanska vlada povukla svoj potpis krajem marta.

17 P: A u čemu je značajna razlika između strateških ciljeva i Cutileirovog
18 plana?

19 O: Ja bih rekao da tu postoji značajna razlika, naročito kad se uzme u
20 obzir radikalna priroda zahteva koji su bili sadržani u strateškim ciljevima od
21 12. maja, uzimajući u obzir da su oni polagali pravo na teritoriju koja nije
22 bila naseljena većinskim srpskim stanovništvom, naprotiv. Dakle, to je bilo

23

24

25

26

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 zasnovano na jednom jednostranom polaganju prava na tu teritoriju.

2 P: Ambasadore, molim Vas da sad pogledamo neke konkretne zabeleške iz
3 Vašeg dnevnika. Dakle, prvo molim Vas, pogledajte zabelešku od 10. septembra.

4 O: Iz koje godine?

5 P: Iz 1992.

6 O: Izvolite.

7 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, oprostite. Možda bi trebalo
8 spomenuti da strana *Službenog glasnika* treba da bude označena kao dokazni
9 predmet P47. Ja mislim da bi bilo zgodno to spomenuti, a drugi dokument - ne
10 mogu da se setim koji je to broj dokaznog predmeta - ali drugi dokument je nešto
11 što je uloženo kao deo dokaznog predmeta Odbrane. Mislim da je to 5 ili 6.

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Karta je D7.

13 G. STEWART: [simultani prevod] Da, mislim da je zgodno da to imamo na
14 transkriptu tako da svi znamo o čemu se radi.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] I samo da bismo pojasnili gospodine
16 Stewart, D5 je izjava o principima ili sporazum o principima, a drugi je isto to
17 označeno brojem D6, a karta, mislim da smo prešli sa jedne opšte karte koja je
18 prvo bilo uvedena na jednu koja je nešto detaljnija i mislim da ova detaljnija

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 je označena kao D7.

2 G. STEWART: /prevod engleskog transkripta: "Tako mi svi to razumemo,
3 časni Sude. Hvala Vam."/

4 G. TIEGER: [simultani prevod] Časni Sude, mislim da je došlo do nekih
5 problema sa kompjuterskim sistemom *Sanction*, tako da mislim da ćemo staviti sâm
6 dokument na grafoskop i da ćemo tako to rešiti.

7 Molim da se stavi prva strana na grafoskop, to je R0163902.

8 P: Ambasadore Okun, kako stoji u Vašoj zabelešci, Vi ste se sastali sa
9 Karadžićem i sa pukovnikom Žarkovićem i sa zapisničarom. Možete li nam, molim
10 Vas, objasniti kakva je ovo karta na ovoj prvoj strani?

11 O: Mislite ova strana koja je označena sa ciframa 902, kao poslednje tri
12 cifre - na to mislite? U redu. Dakle, doktor Karadžić je izvadio Darwinovu
13 detaljnu kartu - to je ona karta u okviru Cutileirovog plana koju smo upravo
14 pogledali - dakle, on je izvadio tu kartu i onda je preko nje stavio kartu na
15 kojoj su prikazane teritorije pod kontrolom Srba. Onda sam ja rukom nacrtao i
16 oprostite što nisam to baš stručno uradio jer ja nisam kartograf, onda sam ja
17 ucrtao rukom ovu njegovu kartu koja je označila teritoriju pod kontrolom Srba.
18 To je zapravo bila Drina do Semberije, onda Bijeljina, Posavinski koridor,
19 zapadna Bosna i, ovo belo područje koje je bilo pod kontrolom Muslimana i
20 Hrvata; i onda je tu bila i Cazinska Krajina, Bihaćki džep i centralna Bosna.
21 Dakle, to je bila ta karta koju je on stavio odozgo da bi nam pokazao da je to
22 već bila teritorija pod njihovom kontrolom. To je bila jedna jasna slika toga

23

24

25

26

27

28

29

30

1 šta su u svojim rukama u to vreme držali VRS i neredovne, paravojne formacije.

2 P: Sad vas molim da pogledamo dve strane koje su označene sa RN brojem
3 R0163904; to je nastavak Vaših zabeleški sa tog sastanka, i ovde gore u levom
4 uglu stoji: "CRV - o logorima."

5 O: Da. Sekretar Vance se spremao da ga pita o logorima za pritvaranje,
6 pritvorskim objektima, naročito u zapadnom delu Bosne, a doktor Karadžić je
7 odgovorio onako kako on obično i jeste odgovarao time što je rekao da je
8 Sarajevo najveći logor gde se drži 60 000 Srba zatvoreno, itd., itd. Dakle, to
9 je bio jedan standardni odgovor tako da sam posle 60 000 ja samo stavio tri
10 tačkice, kao što vidite, jer nije bilo nikakve svrhe da se to ponavlja. To je
11 bila standardna tvrdnja.

12 Zatim je sekretar Vance da smo mi govorili sa Međunarodnim komitetom
13 crvenog krsta, a onda doktor Karadžić kaže da je Trnopolje - a to je jedan od
14 velikih i prilično ozloglašanih logora - on je rekao da je to jedan otvoreni
15 logor pod čim je podrazumevao da ljudi mogu da ulaze, dolaze, tj. raseljeni
16 Muslimani i Hrvati su mogli da uđu u logor kad god su hteli, a to zapravo nije
17 bila istina.

18 Zatim, Lord Owen kaže: "Mi moramo ovo da zatvorimo, ove logore. Ta
19 situacija mora da se prekine." Onda Karadžić ponovo kaže da su Srbi pritvoreni u
20 logorima koje drže drugi i to jeste istina. Bilo je bosanskih Srba u logorima
21 koje su držali drugi. Njih je bilo daleko manje nego ostalih, ali tačno je da su
22 i oni bili zatvarani tako da ta činjenica jeste bila tačna, ali kvantitet,

23

24

25

26

27

28

29

30

1 brojke su bile drastično različite.

2 P: Na sledećoj strani Vašeg dnevnika koja ima isti ERN broj, Vi kažete
3 doktoru Karadžiću: "Vi ste prvi granatirali Sarajevo." Šta Vas je nateralo da to
4 kažete i šta Vam je doktor Karadžić na to odgovorio?

5 O: Pa, kao što vidite na osnovu njegove prethodne izjave gde on kaže
6 zašto su sankcije pooštrene, on je tražio zapravo naše sažaljenje. On je
7 pokušavao da igra ulogu nevine strane, a mi smo znali, a znao je i on, a on je
8 znao da i mi znamo da on nije bio nevina strana, već da su njegovi ljudi
9 otpočeli ceo sukob tako da je on ovde se žalio, vajkao se što je situacija takva
10 kakva je i on je isticao da Hrvati, kako u Krajini tako i u Bosni, dobijaju
11 oružje bez obzira na embargo na uvoz oružja koji je stupio na snagu već u
12 septembru 1991. godine u skladu sa odlukom Saveta bezbednosti. A mi smo već bili
13 umorni od slušanja ovih žalbi. Zapravo, gubili smo vreme i zato smo mi njemu
14 rekli: "Slušajte, prekinite sa ovim. Mi svi znamo kakvo je činjenično stanje. Vi
15 ovde govorite o tome kako se Hrvati naoružavaju dok Vi nemilosrdno granatirate
16 Sarajevo, hiljade granata dnevno pada na Sarajevo." I dok smo mi održavali ovaj
17 sastanak u Sarajevu, vidite, sa strane sam ja zapisao: "Konstantna pucnjava."

18 Mi smo stalno mogli da čujemo kako padaju granate dok mi održavamo ovaj
19 sastanak u Sarajevu i tu pred nama doktor Karadžić kuka i žali se što se drugi
20 naoružavaju tako da je to bila jedna anomalija, jedna nerealna slika. Mi se
21 nalazimo u Sarajevu, Srbi granatiraju taj grad, granatiraju nas, bosanski Srbi

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 to rade, a doktor Karadžić se nama žali. I onda sam ja njemu rekao: "Pa hajte
2 doktore Karadžiću, Vi ste počeli prvi da granatirate", a njegov odgovor je bio:
3 "Oni su počeli rat" - "oni" su bili bosanski Muslimani u njegovoj interpretaciji
4 - "oni su otpočeli rat tako što su mene proterali iz mog stana u Sarajevu."
5 Dakle, njega su proterali iz njegovog stana u Sarajevu. U tom trenutku je već
6 hiljade ljudi bilo poginulo, stotine hiljada ljudi je bilo iseljeno iz svojih
7 domova, a doktor Karadžić smatra da je jedan uverljiv argument to što su
8 Muslimani otpočeli rat tako što su njega proterali iz njegovog stana.

9 P: Da li ste Vi i ostali pregovarači dobili neku procenu o tome koliko
10 je granata ispaljeno na Sarajevo od strane snaga bosanskih Srba?

11 O: Da, jesmo. Kad su stigli posmatrači UN-a i kad je njih bilo dovoljno,
12 što je već bilo negde u leto 1992. godine, oni su počeli da vode evidenciju.
13 Brojali su granate koje su pale tokom tog perioda tako da sam ja u svojoj
14 kancelariji u Ženevi na konferenciji imao jedan grafikon na zidu gde su bile
15 navedene, hronološki za svaki dan količine granata koje su ispalili bosanski
16 Srbi i uzvratna paljba sa muslimanske strane.

17 P: Da li se sećate tih brojki, gospodine ambasadore?

18 O: Da. Granate koje su ispaljivali bosanski Srbi su brojili tri do pet
19 hiljada dnevno, dakle, to je bio broj granata koji je padao na područje
20 Sarajeva, prosečno između tri i pet hiljada dnevno.

21 P: Gospodine ambasadore, sada da pogledamo sledeću zabeležku od 17.
22 septembra, a to je strana sa oznakom ERN, R0163950.

23 O: Šta ste rekli, koji je to datum?

24

25

26

27

28

29

30

1 P: To je 17. septembar.

2 O: Evo, našao sam. Kažite mi ponovo broj strane, molim Vas.

3 P: Da, pogledajte prvo stranu, koja je zapravo druga strana Vašeg
4 dnevnika, tog lista, i tu je ERN broj R0163951.

5 O: Da, vidim tu stranu.

6 P: U sredini strane, s leve strane stoji zabeleška da je sekretar Vance
7 rekao da svi moraju imati pravo na povratak; ne može se podržati etničko
8 čišćenje. Možete li nam reći nešto o tom dijalogu i šta je doktor Karadžić na to
9 odgovorio?

10 O: Da, ono što je sekretar Vance hteo da kaže je da konstatuje tu
11 činjenicu. Kao što sam već malopre objasnio, da su bosanski Muslimani i Hrvati
12 oni koji su bili nasilno proterani iz svojih domova, dakle, da se tim ljudima
13 treba dozvoliti da se vrate svojim kućama. I on kaže: "Mi ne možemo podržavati
14 etničko čišćenje."

15 P: Da li je odgovor doktora Karadžića naveden ispod toga?

16 O: Da, tako je. Doktor Karadžić, kao uobičajeno, ne poriče etničko
17 čišćenje, ali odgovara kako ne treba ni da se podržava uzimanje talaca po
18 nacionalnoj osnovi jer u nekim delovima, ljude drže protiv njihove volje. Tu on
19 misli na Srbe koje drže u Sarajevu, Tuzli i Zenici. Dakle, njegov odgovor nije
20 bio da poriče etničko čišćenje, da je do toga došlo, niti da diskutuje o tome da
21 se dozvoli Muslimanima i Hrvatima koji su bili proterani da se vrate svojim
22 domovima, već na sve to on kaže da se bosanskim Srbima treba dozvoliti da izađu
23 iz određenih područja kako bi, verovatno, otišli u Republiku Srpsku.

24 P: Ova zabeleška kaže da je Lord Owen zatim ušao u sobu i dalje prema
25
26
27
28
29
30

1 Vašim beleškama je on konstatovao kako doktor Karadžić mora da shvati da opsada
2 Sarajeva Vama, tj. bosanskim Srbima nanosi ogromnu štetu. Na šta doktor Karadžić
3 kaže: "To nije opsada, već mi štitimo naša predgrađa." Je l' se sećate toga?

4 O: Da, da. To je on rekao. On je poricao da se radilo o opsadi, a to
5 jeste bila opsada jer su srpske snage bile opkolile grad i jedini način da se
6 uđe u Sarajevo i da se odatle izađe je da se prođe kroz srpske linije sa
7 njihovom dozvolom. Muslimani su izgradili jedan tunel pored aerodroma tako da su
8 ljudi krišom prolazili kroz taj tunel, ali grad je zapravo bio pod opsadom. Bio
9 je opkoljen sa svih strana od strane snaga bosanskih Srba koji su kontrolisali
10 ulazak i izlazak iz grada.

11 P: Mogu li Vam skrenuti pažnju na još nekoliko informacija iz Vašeg
12 dnevnika? Na drugoj stranici koja nosi istu zabilješku ERN, ima jedan komentar
13 doktora Karadžića koji se tiče postotka Srba u Sarajevu i onda on kaže: "Ja mogu
14 uvjeriti Srbe da ostanu ako imamo dva entiteta u Sarajevu, to će trajati neko
15 vrijeme."

16 O: Da. I to je bio standardni argument bosanskih Srba koji su tražili
17 podjelu Sarajeva na način kako je bio podijeljen Berlin na istočni i zapadni
18 Berlin ili Nikozija. Dakle, tražili su srpski i muslimanski dio grada.

19 P: Molim da sada pređete na iduću stranicu, R0163952. Na desnoj
20 stranici, negdje u sredini, ponovno se spominju riječi doktora Karadžića:
21 "Zajednice ne mogu živjeti zajedno u ovom trenutku, postoji previše mržnje."

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Pa to je bio stav bosanskih Srba cijelo to vrijeme, da zajednice,
2 odnosno narodi Bosne i Hercegovine moraju biti podijeljeni jer da ne mogu
3 zajedno živjeti. No ponovno treba imati na umu da u vrlo velikom dijelu Bosne i
4 Hercegovine, u većini zemlje su područja na kojima su živjeli pomiješani narodi.
5 To nije bila država u kojoj se moglo reći: "Evo, u ovom području živi 44%
6 Muslimana, a u ovom ovdje području živi 31% Srba ili u ovom ovdje 20% Hrvata,
7 nego su svi ti narodi bili izmiješani i to u visokom broju. Ova primjedba je
8 bila konzistentna sa stavom vodstva bosanskih Srba, a taj stav je bio da njih
9 treba podijeliti, a naravno, to je bio cilj etničkog čišćenja.

10 P: Da li je to bio stav vodstva bosanskih Srba ne samo u vezi sa
11 Sarajevom nego i u vezi sa onim teritorijima u Bosni i Hercegovini za koje su
12 tvrdili da su srpska zemlja?

13 O: Da, i to u velikoj mjeri. Vratću se na ono što je već prije rečeno.
14 Kada je doktor Karadžić na Cutileirovu kartu stavio svoju kartu on je pokazao
15 cijelo područje Drine i to zapadno sve do rijeke Neretve kao srpsko područje.
16 Dok je na etničkoj karti, veći dio tog područja, sigurno dobra polovica tog
17 područja, na tom području su se nalazile prvenstveno muslimanske općine. Dakle,
18 što se tu dogodilo? Kako su te općine od muslimanskih postale srpske? Mi znamo
19 kako se to dogodilo. Muslimansko stanovništvo bilo je prisiljeno otići ili su se
20 dogodile još i strašnije stvari.

21 P: Gospodine ambasadore, spomenuli ste etnički sastav, demografsku kartu
22 doline rijeke Drine.

23 G. TIEGER: [simultani prevod] Ja bih molio da se ova karta označi kao
24 idući dokazni predmet Optužbe.

25
26
27
28
29
30

1 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] To će biti dokazni predmet Optužbe
2 P211.
3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Izvolite nastaviti gospodine Tieger.
4 G. TIEGER: [simultani prevod]
5 P: Gospodine ambasadore, prvo bih Vas pitao, da li poznajete ovu kartu?
6 O: Da, to je etnička karta, demografska karta Bosne i Hercegovine i
7 rekao bih da se ona temelji na popisu stanovništva iz 1991. godine.
8 P: Da li ta karta pomaže u opisu demografske slike na području rijeke
9 Drine kao i u drugim dijelovima Bosne i Hercegovine?
10 O: Da. Zelenom su označeni Muslimani, crveno i ružičasto Srbi, plavo
11 Hrvati. I možete ovdje vidjeti ova velika područja označena zelenom bojom što
12 znači da u tim općinama prvenstveno, u većini su živjeli Muslimani: Foča,
13 Goražde, Rogatica, Višegrad itd. Srebrenica. Sve su to vrlo poznata imena. Tu su
14 živjeli prvenstveno Muslimani, oni su bili u većini i to temeljem popisa
15 stanovništva.
16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Mogu li nešto pitati. Gospodine
17 Krajišnik, pretpostavljam da ne možete dobro vidjeti ovu kartu no možete je
18 vidjeti i na Vašem ekranu ukoliko odlučite sebi pokazati tu sliku na ekranu,
19 onda ćete točno vidjeti što pokazuje svjedok. Ne u ovom trenutku, ali onog
20 trenutka kada on počne govoriti o toj karti, onda ćete moći vidjeti kartu na
21 ekranu.
22 Izvolite nastaviti.
23 G. TIEGER: [simultani prevod] Časni Sude, imam namjeru otići na drugu
24 temu, ali ako želite, možemo još jedan put fokusirati na kartu.
25 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, molim Vas.
26
27
28
29
30

1 Gospodine Krajišnik, da li ste mogli u dovoljnoj mjeri pratiti ovo
2 izlaganje?

3 OPTUŽENI: Da, ja ima... ja mogu da pratim iako je ovo pogrešna karta.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] To je karta koju tužitelj predočava
5 svjedoku, gospodine Krajišnik. Da li je ona ispravna ili neispravna, to je
6 sasvim drugo pitanje i to ćemo čuti od odvjetnika Obrane - ako nešto nije u redu
7 s tom kartom. Dakle, nije potrebno da svjedok ponovno pokaže ova područja? U
8 redu. Pretpostavljam da ovaj Vaš znak rukom koji ste učinili treba shvatiti kao
9 znak da ne želite da se to ponavlja.

10 G. TIEGER: [simultani prevod]

11 P: Gospodine ambasadore, rekli ste da poznajete ovu kartu. Da li je to
12 bila karta kojom ste se koristili tijekom pregovora?

13 O: Da, to je jedna od karata. Bilo je mnogo različitih karata na kojima
14 su bile prikazane iste brojke na različiti način. Vodstvo bosanskih Srba je više
15 voljelo jednu drugu kartu na kojoj se vidjelo, kako su to oni rekli, njihova
16 kontrola 65% zemlje. To se temeljilo na tvrdnji koja nije bila uvijek pogrešna;
17 da je stanovništvo bosanskih Srba tendiralo tome da bude više ruralno
18 stanovništvo dočim su Muslimani i Hrvati bili više urbano stanovništvo, tako da
19 je ovo ruralno stanovništvo imalo više zemlje. Oni su također tvrdili da oni
20 kontroliraju 65% nacionalnih parkova kao i cijele jugoslavenske infrastrukture.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Oni su tvrdili da je to jugoslavenski teritorij prema tome da je to
2 teritorij koji pripada Srbima. Oni su imali kartu na kojoj se to vidjelo. No,
3 sve se to temeljilo na istim statističkim podacima koji su bili nedvojbjeni.
4 Posljednji potpuni popis stanovništva izvršen je 1981. godine, nakon toga
5 izvršen je popis stanovništva 1991., međutim nije došlo do nekih velikih razlika
6 u podacima. Međutim, budući da je do borbi došlo vrlo brzo nakon izvršenog
7 popisa 1991. godine, taj popis stanovništva nikada nije postao doista službenim
8 popisom. Brojke koje proizlaze iz popisa stanovništva 1981. godine i 1991.
9 godine, praktički se uopće ne razlikuju. Dakle, ovo je bila jedna standardna
10 karta. Postojale su i druge karte jer je svaka karta imala naglasak na nekoj
11 drugoj temi. Tako postoje na primjer: fizičke karte na kojima bolje vidite
12 geografski izgled terena, pa postoje karte koje pokazuju rudnike i slične
13 stvari, no ovo je karta etničkog sastava zemlje.

14 P: Gospodine ambasadore, dozvolite da se vratim nakratko na cilj vodstva
15 bosanskih Srba da se Sarajevo podijeli na muslimanski i srpski dio.

16 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, prije no što se maknemo sa
17 ove karte, kao prvo htio bih reći da vjerojatno nije nužno da gospođa
18 poslužitelj ovdje stoji poput stupa držeći ovu kartu. No drugo što bih htio
19 predložiti jest da možda gospodin Krajišnik može dobiti detaljniji uvid u ovu

20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 kartu, da se ona njemu predoči.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu, da li Vam je još uvijek potrebna
3 ta karta? Ako nije, onda se ona može nakratko dati gospodinu Krajišniku da je on
4 može bolje pogledati.

5 Izvolite, gospodine Stewart.

6 G. STEWART: [simultani prevod] Što se tiče praktične strane karata, mi
7 smo dobili ovu kartu i cijeli niz drugih karata u elektronskom obliku. One su u
8 boji, one se mogu i odštampati u boji no pitam se da li tužitelj ima verziju na
9 papiru tih karata u koloru kako bi možda mogle te karte biti dostavljene i
10 Obrani i Vijeću jer mislim da bi to moglo svima biti od velike pomoći.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Tieger, ovo je jedna sugestija
12 o kojoj Vi možete razmisliti.

13 G. TIEGER: [simultani prevod] Da.

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja ne očekujem od Vas da ćete Vi odmah
15 predočiti te fotokopije no to je sugestija za koju mislim da ima dosta smisla.

16 Izvolite nastaviti.

17 G. TIEGER: [simultani prevod] Hvala.

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Gospodine ambasadore, već sam rekao da bih htio da se vratimo na Vaše
2 svjedočenje o cilju vodstva bosanskih Srba da se fizički podijeli Sarajevo na
3 srpski dio i muslimanski dio grada. Dakle, na dio grada gdje bi živjeli Srbi i
4 na dio grada gdje bi živjeli Muslimani - razdvojeno. Znete li nešto o naporima
5 snaga bosanskih Srba da nasilno to sprovedu i to u ovom razdoblju ljeta i jeseni
6 1992. godine?

7 O: Da, pa to je i bio smisao cijelog tog granatiranja. Ja ne želim biti
8 melodramatičan, no to neprestano granatiranje stvorilo je zapravo jedan vatreni
9 zid između zajednica i to je bila i njegova svrha. Moram ponoviti, to nije bila
10 nikakva vatra bez cilja i doktor Karadžić je o tome i govorio. On je rekao na
11 primjer: "Nakon što mi podijelimo grad bit će u redu da Muslimani ovdje žive." I
12 onda bi naveo dva ili tri dijela grada. Dakle, granatiranje je bilo dio napora
13 da se podijeli grad.

14 P: Tijekom ljeta i jeseni 1992. godine, da li ste Vi dobili neke
15 informacije o tome da se pokušavalo protjerati Muslimane iz dijelova Sarajeva i
16 da su ti pokušaji bili uspješni?

17 O: Povremeno, ali to nisu bile velike brojke. To nije bio nikakav veliki
18 faktor.

19 P: Vi ste dobivali takve informacije i znali ste da je postignut
20 određeni uspjeh u stvaranju fizičke podijele Sarajeva. Na osnovi vaših razgovora
21 sa vodstvom bosanskih Srba i na osnovi drugih informacija koje ste dobivali da
22 li ste Vi imali osjećaj da je to granatiranje također trebalo osigurati ove
23 promjene u demografskoj slici?

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Pa da, u određenoj mjeri. Granatiranje je imalo nekoliko ciljeva.
2 Zašto netko granatira glavni grad? Počnimo sa temeljnim stvarima: dakle, to nije
3 samo dio rata nego je granatiranje civilnog područja koje traje mjesecima vrlo
4 ozbiljno pitanje i to je nešto što je zabranjeno svim, cjelokupnim humanitarnim
5 pravom i to je potpuno jasno.

6 Dakle, kakav je bio cilj? Prvi cilj je bio da se ljude terorizira, da ih
7 se zaplaši; željelo im se pokazati da su okruženi i željelo ih se dovesti u
8 stanje beznađa. Idući cilj, kao što sam rekao, bio je da se granatiranje koristi
9 u fizičkom smislu da se podijeli grad na način na koji su oni željeli podijeliti
10 grad. I konačno, rekao bih da je cilj bio animirati stanovništvo bosanskih Srba
11 kako bi im se pokazalo da je njihova vojska snažna, da mogu učiniti što god žele
12 i to čak i u Sarajevu.

13 Naravno, ja to ne mogu dokazati jer oni to nisu nikada rekli no teško je
14 zapravo zamisliti zašto je to granatiranje trajalo tijekom cijelog ovog rata.
15 Kao što je Lord Owen rekao Karadžiću: "Ovo granatiranje Vama nije od pomoći." To
16 predstavlja sramotu za Vašu stvar i Vi to morate znati. No to vodstvu bosanskih
17 Srba nije ništa značilo. Dakle, oni su očigledno morali imati razloge zašto su
18 to učinili uz ova tri razloga koja sam ja već naveo.

19 P: Gospodine ambasadore. Ja bih htio preći na Vaš dnevnik od idućeg
20 dana, 18. septembra. To stoji pod brojem ERN, R0163962 i daljnje stranice.

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 Nekoliko unosa na koje bih Vam htio skrenuti pozornost. Na prvoj
2 stranici, ovdje, vide se komentari doktora Karadžića.

3 O: Da, vidim to.

4 P: Ako ja to točno čitam, ovdje stoji: "Priznanje je dovelo do rata. To
5 će se također dogoditi u Makedoniji ako ona bude priznata." Možete li to
6 komentirati?

7 O: Da, ono što je on rekao jest da je priznanje Bosne kao neovisne
8 suverene države, a to priznanje su izvršile Evropska zajednica i Sjedinjene
9 države, a nakon toga i Ujedinjeni narodi u proljeće 1992., dakle, on je tvrdio
10 da je taj čin doveo do rata. Makedonija nije bila priznata zbog problema s
11 imenom koji je imala Grčka i taj problem je kasnije riješen. Nakon toga je on
12 rekao: "To će se također dogoditi i u Makedoniji ako bude priznata." Dakle, do
13 rata će doći i u Makedoniji ako se nju prizna jer Makedonija je bila jedno vrlo
14 osjetljivo područje za Srbe. Ona je zapravo do 1946. bila dio Srbije kada je
15 Tito stvorio Republiku Makedoniju. Sve do tada ona se nazivala Južnom Srbijom,
16 tako da su Srbi imali veliki interes u odnosu na Makedoniju. Na primjer, Srpska
17 pravoslavna crkva nikada nije priznala stvaranje Makedonske pravoslavne crkve
18 iako je tu riječ o istoj religiji. A ovdje imamo doktora Karadžića koji kaže da
19 budući da je Makedonija tako osjetljivo pitanje, ako se nju prizna, doći će do
20 rata.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Činjenica je međutim da nešto kasnije, ne znatno kasnije, Makedonija je
2 bila priznata i nije došlo ni do kakvog rata. Nije došlo do rata između Srba i
3 Makedonaca ili između Srba u Makedoniji i JNA ili bilo koga drugog. Dakle, sve
4 je to proteklo potpuno mirno. Mislim da mogu reći bez pretjerivanja na osnovi
5 toga da rat u Bosni nije bio neizbježan. Ovdje nama doktor Karadžić kaže da je
6 rat neizbježan u Makedoniji kao što se to pokazalo u Bosni, međutim, tome uopće
7 nije bilo tako.

8 P: A priznanje Bosne i Hercegovine je bilo nešto što doktor Karadžić i
9 druge vođe bosanskih Srba, kao što je već ranije rečeno, nisu htjeli prihvatiti?

10 O: Da, to je tačno. To nisu htjeli prihvatiti.

11 P: Pređimo na iduću stranicu Vašeg dnevnika, označenom istim ERN-om,
12 doktor Karadžić kaže da će muslimanska strana ubrzo biti dominantna sa više od
13 50%. A nakon toga slijedi komentar doktora Koljevića: "Srbima je potrebna
14 teritorijalna i funkcionalna autonomija." Nakon toga, sekretar Vance je postavio
15 pitanje o teritorijalnoj autonomiji u odnosu na političku autonomiju, nakon čega
16 doktor Karadžić i doktor Koljević o tome govore u kontekstu vraćanja neke zemlje
17 Muslimanima. Možete li to objasniti?

18 O: ovaj cijeli dijalog se vodio u vezi s pitanjem na koji način će se
19 upravljati Bosnom i Hercegovinom, a to je bila tema koja se stalno ponavljala.
20 Oni ponovno kažu, kao što su to već više puta rekli, da niti Srbi niti bosanski
21 Hrvati neće prihvatiti unitarnu bosansku državu, odnosno, državu u kojoj će

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 vrijediti načelo *jedan čovjek - jedan glas*. I zato su oni bili zabrinuti da će
2 Muslimani zbog demografskih razloga narasti na razmjer stanovništva veći od 50%.
3 I zato on ovdje kaže, nama je potrebna vlastita država s vlastitim teritorijem,
4 vlastitim narodom i vlastitim zakonima. To je ono što oni kažu.

5 P: Gospodine ambasadore, prije no što krenemo dalje, htio bih Vam
6 skrenuti pozornost na iduću stranicu i htio bih da mi potvrdite tko je bio
7 prisutan na tom sastanku. Dakle, doktor Karadžić, doktor Koljević, gospodin
8 Krajišnik, gospodin Buha i gospodin Miša Milošević.

9 O: Da, Karadžić, Koljević, Krajišnik, Aleksa Buha i Miša Milošević kojeg
10 ne treba miješati sa Slobodanom Miloševićem.

11 P: Kako se razgovor nastavio, a to se vidi i na idućim stranicama,
12 R0163961, doktor Koljević na toj idućoj stranici kaže: "Potrebno je sve karte
13 staviti na stol, ne gubiti se u labirintima, nijansama i detaljima." I onda on
14 govori o tome što je prihvatljivo, a što je neprihvatljivo za bosanske Srbe.
15 Možete li to objasniti?

16 O: Da, nakon što je pokazao svoj izvrstan engleski, on je rekao da Srbi
17 neće prihvatiti unutarnje granice u Bosni i Hercegovini bez nekog oblika
18 kantonizacije, a to znači bez područja na kojima će Srbi imati vlast. No, Srbi
19 su spremni prihvatiti i slažu se sa određenim razmjenama teritorija unutar
20 granica kako bi udovoljili etničkoj stvarnosti. Dakle, to nije ništa suptilno;

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 to je vrlo jasno da se ovdje govori zapravo o etničkom čišćenju. Ovaj razgovor
2 odvijao se u septembru 1992. godine, a do tada su već stotine tisuća Muslimana
3 bile prisilno raseljene iz svojih kuća kako bi Republika Srpska postala čista
4 ili onoliko čista koliko ju je čistom mogla učiniti srpska vojska. Tako da on
5 ovdje kaže: "U redu, mi ćemo prihvatiti promjene u internim granicama ako one
6 odgovaraju etničkoj stvarnosti." Ono što on kaže je da riječima izražava ono što
7 je doktor Karadžić učinio kada je svoju kartu stavio na onu prethodnu kartu
8 Bosne i Hercegovine. On kaže: "Ovo je područje koje je pod kontrolom VRS-a. Na
9 tom području ima vrlo malo drugih predstavnika drugih etničkih zajednica. To
10 znači prihvatiti etničku realnost. Dakle, on kaže: "U redu, ako to hoćete mi
11 ćemo to prihvatiti." Odnosno, kartu koja će biti nacrtana na osnovu situacije
12 koja sada postoji, nakon etničkog čišćenja.

13 Nakon toga on kaže, a to je još jedna standardna stvar koju su
14 izgovarali Srbi: "Mi nismo spremni prihvatiti Titove granice. Bosna i
15 Hercegovina je čista boljševička kreacija." I bilo je nevjerovatno smiješno reći
16 nešto takvo jer zapravo su granice Bosne među najstarijim granicama, ne samo u
17 jugoistočnoj Evropi nego u cijeloj Evropi. Ako pogledate na primjer kartu iz
18 vremena habsburške monarhije iz 1878. koja je korištena na Berlinskom kongresu
19 kada je Austrougarska dobila mogućnost kontrole zajedno sa Otomanskim carstvom
20 nad Bosnom, jer do tog trenutka je Bosna i Hercegovina bila dio Otomanskog
21 carstva, no nakon što su Turci pobijeđeni Bismarck je to područje podijelio
22 između Austrijanaca i Turaka.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 Ako pogledate tu kartu, vidjet ćete da se granice uopće nisu
2 promijenile. To su granice koje su vrlo, vrlo dugo postojale, granice Bosne i
3 Hercegovine. Nisu to nikakve Titove granice.

4 Dakle, to je bio jedan od argumenata koje smo mi dosta često slušali od
5 bosanskih Srba. Oni su to možda i vjerovali, no to nije imalo nikakve veze s
6 realnošću.

7 P: Zahvaljujem gospodine ambasadore.

8 G. TIEGER: [simultani prevod] Mislim da je ovo dobar trenutak za pauzu.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pa, upravo sam Vas to htio pitati.

10 Dakle, sada ćemo prekinuti s radom do 16 sati i 10 minuta.

11 SUĐSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molim da svi ustanu.

12 ... Početak pauze u 15.45h

13 ... Sednica nastavljena u 16.18h

14 SUĐSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molim ustanite.

15 Izvolite sjesti.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Tieger, izvatici iz dnevnika
17 koje ste Vi podastrijeli su iz jednog drugog registratora - ne onog koji je
18 prezentiran jučer. Dakle, to je sad novi set dokumenata, dva registratora za
19 koje još nemamo broj. U najmanju ruku, suci još to nisu dobili. Ne morate to
20 sada odmah predati, tek toliko da bude jasno za zapisnik.

21 Gospođo tajnice, dva nova registratora bi trebala dobiti koji broj?

22 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] P212.

23 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hoćemo li to kasnije koristiti?

24 G. TIEGER: [simultani prevod] Registratori koji su sada dobili broj 212
25 zapravo sadrže isječke iz dnevnika o kojima će sada biti riječi.

26

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dobro.

2 G. TIEGER: [simultani prevod] Ako dozvolite da pojasnim, u prvom
3 registratoru nalaze se dnevnički unosi koji se odnose na sastanke u vezi sa
4 konferencijom o Jugoslaviji koja je trajala negdje do augusta 1992. godine, mada
5 se unosi u dnevniku ne nastavljaju toliko dugo. Ovi registratori koji su sada
6 označeni sa P212 govore o međunarodnoj konferenciji o bivšoj Jugoslaviji.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dobro, ja ovdje vidim u sadržaju da
8 dnevnički zapisi se nalaze pod brojevima od 1 do 9. To su zapravo dnevnički
9 zapisi Međunarodne konferencije o bivšoj Jugoslaviji.

10 Izvolite nastaviti.

11 G. TIEGER: [simultani prevod]

12 P: Gospodine ambasadore, sada ću Vas zamoliti da pogledate Vaš sljedeći
13 zapis, ovaj od 19. septembra 1992. godine, koji se nalazi na stranici koja nosi
14 oznaku R0163971 i na sljedećoj stranici.

15 O: Da, imam to.

16 G. TIEGER: [simultani prevod] Časni Sude, izgleda da naš program
17 *Sanction* sada konačno radi pa nam, za sada, neće trebati grafoskop.

18 P: Gospodine ambasadore, ovo se odnosi na sastanak u Ženevi na kojem su
19 bili prisutni gospodin Krajišnik, doktor Karadžić, doktor Koljević, gospodin
20 Buha i gospodin Miša Milošević. Zanima me nekoliko zapisa, prvi se odnosi na dio
21 pri dnu stranice, komentar doktora Karadžića: "Ne treba nam rat. Trebali bismo
22 se zaustaviti i ostati tamo gdje su oni i gdje smo mi." Gospodine ambasadore,
23 imate li kakvih komentara u vezi s ovim zapisom, nešto što niste do sada

24

25

26

27

28

29

30

1 objasnili u vezi prirode pregovora?

2 O: Pa ne, ono što doktor Karadžić ovdje kaže, zapravo odražava činjenicu
3 da je VRS do septembra 1992. godine, dakle, neregularne jedinice bosanskih Srba,
4 da su osvojile i stavile pod svoju kontrolu, otprilike 70% Bosne i Hercegovine.
5 I on kaže, tu bi se trebali zaustaviti jer su, naravno, bili u prednosti.

6 P: Na sljedećoj stranici imamo riječi doktora Koljevića: "Trebate
7 pritisnuti Muslimane ako želite prekinuti borbe. Ali, međunarodna zajednica to
8 nije učinila." - Kakva je svrha pritiska na Muslimane trebala biti? Što je od
9 Vas, kao predstavnika međunarodne zajednice, tražio doktor Koljević? Dakle, što
10 ste Vi trebali postići kod Muslimana kako bi prestale borbe?

11 O: Pa on je htio da mi uvjerimo Muslimane da oni trebaju potpisati
12 mirovni sporazum bez obzira na trenutačne teritorijalne stečevine, na trenutačnu
13 situaciju na terenu. A naravno, jasno je da oni to nisu htjeli učiniti.

14 P: Dva zapisa niže, ovo što ste upravo sada spomenuli, doktor Karadžić
15 kaže: "I dalje naglasiti važnost teritorijalnih jedinica podijeljenih po
16 etničkoj osnovi." Komentar molim.

17 O: Pa ovo je potpuno jasno, on i dalje ponavlja jedno te isto. Ovo je
18 sastanak koji je trajao otprilike dva sata. Ako pogledate, ja sam se osvrnuo na
19 možda sat i 25 minuta na dvije stranice, međutim da imate stenogram sastanka on
20 bi sadržavao 20, možda 30 stranica. Ja nisam sve zapisivao jer je doktor
21 Karadžić

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 govorio ono što doktor Karadžić i inače stalno govori, pa sam napisao da i dalje
2 naglašava podjelu po etničkoj osnovi. On je možda govorio pet, deset minuta o
3 toj temi: "etnički čisti teritorij, ne možemo živjeti zajedno, oni nas mrze, mi
4 mrzimo..." itd., itd. On je ponavljao jednu te istu priču i zato sam ja samo iz
5 svega toga zapisao: "Stalno naglašavanje etnički podijeljene teritorije."
6 Međutim, važno je primijetiti da nema nikakvog pomaka, nikakve promjene u
7 poziciji bosanskih Srba, u njihovom stavu. Taj stav je trajao tokom svih tih
8 mjeseci koliko su pregovori trajali.

9 P: Odmah ispod tog zapisa izgleda da doktor Koljević naglašava potrebu
10 za fizičkom razdvojenošću i nemogućnost, po njegovom mišljenju, suživota za Srbe
11 i Muslimane. On kaže: "Zajednice ne mogu živjeti zajedno. Poricati ovako nešto
12 bilo bi daleko od stvarnosti, bila bi fantazija."

13 O: Da, to je bio standardni diskurs. Nije bilo povjerenja. Mržnja između
14 dva naroda. I zatim to navodim ponovo u zagradama pri dnu stranice, ponovo
15 dugačko objašnjenje naglašavanje ovih aspekata situacije od strane Koljevića i
16 Karadžića.

17 P: Da li su ikada bosanski Srbi koji su bili ondje prisutni, mijenjali,
18 otklanjali se od svog stava?

19 O: Ne, uopće ne. Oni su svi bili konzistentni u tome i svi su manje-više
20 govorili jedno te isto. Karadžić, Krajišnik, Koljević, Buha, Lukić. Buha i Lukić
21 su bili nešto oštrij, nešto manje rafinirani u svojim prezentacijama što je
22 odražavalo njihove ličnosti, ali glavne vođe, lideri, doktor Karadžić, gospodin
23 Krajišnik i doktor Koljević su bili vrlo, vrlo konzistentni u svojim stavovima.

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Gospodine ambasadore, sljedeći dnevnički zapis je od septembra,
2 odnosno 24. septembra 1992., a nosi oznaku ERN, R0163985. Ovo je izgleda jedan
3 jutarnji sastanak sa doktorom Koljevićem.

4 O: Da.

5 P: Pomozite Sudu da razumije ove zapise. Ispod doktora Koljevića, čije
6 ime stoji kao ime onoga ko je prisustvovao sastanku, imate još neke inicijale.
7 Tko su ti?

8 O: CRV je Cyrus Vance, DLO je lord Owen, HSO sam ja, PH je ambasador
9 Peter Hall, Owenov zamjenik, MA je Martti Ahtissari, on je bio predsjedavajući
10 naše radne grupe o Bosni i FE - to je Fred Eckhart koji je bio glasnogovornik,
11 odnosno portparol konferencije, a inače on je danas portparol Glavnog sekretara
12 Ujedinjenih nacija.

13 P: U vezi s ovim sastankom, vidimo da ste prvo zapisali riječi Cyrusa
14 Vancea u vezi BL. Objasnite nam koja je tema bila sastanka i kakva je bila
15 diskusija.

16 O: Ako se prisjetite prethodne stranice, ja sam podcrtao kao problem
17 etničko čišćenje u području Banja Luke. Mi smo u to doba već primili izvještaje
18 o vrlo ozbiljnim slučajevima etničkog čišćenja u Banja Luci. Kao što je svima
19 poznato, to je drugi grad po veličini u Bosni i Hercegovini, dakle, veliki grad.
20 Ne kažem da je to najvažnije, ali ako se tako nešto događa u velikom gradu to
21 znači da se događa u velikoj mjeri i drugdje.

22 Sastanak je počeo u 10.30h i vidimo ovdje jugoslavenskog ambasadora /u
23 engleskom transkriptu: "Pavicevic"/ koji je priznao da se to događa. Ambasador
24 "P" dakle, on tu govori, jugoslavenski ambasador kaže: "Ovo se mora zaustaviti.

25

26

27

28

29

30

1 Ja ću nazvati Beograd, razgovarat ću sa Ćosićem, Miloševićem. Učinit ćemo sve
2 što je u našoj moći."

3 Nakon što smo se s njim nakratko sastali imali smo sastanak u trajanju
4 od gotovo jednog sata sa Koljevićem i ponovo je glavna tema bila kako zaustaviti
5 etničko čišćenje u Banja Luci od strane bosanskih Srba i što učiniti, općenito
6 govoreći, u vezi s tom situacijom. Koljević opet to ne poriče i kada ga Vance
7 pita, pa što ste čuli u vezi toga, on kaže: "Banja Luka je pod kontrolom,
8 problem je u Prijedoru." Dakle, on nama zapravo govori da etničko čišćenje u
9 Banja Luci nije toliko ozbiljno, toliko teško koliko u Prijedoru itd.

10 Zatim Koljević tu predlaže da nazove Karadžića i sastanak se nastavlja,
11 međutim, ispostavilo se da doktor Karadžić želi da mu se sekretar Vance
12 pridruži, odnosno da Gospodine ambasadore posjeti u Banja Luci. Vance i Owen i
13 jesu otišli u Banja Luka. Ja im se nisam pridružio, ja sam se ostao brinuti za
14 konferenciju. Oni su otišli u Banja Luku i potvrdili su da je doista došlo do
15 etničkog čišćenja. Međutim, u isto vrijeme, samim činom svoje prisutnosti u tom
16 području ipak su uspjeli u nekoj mjeri usporiti etničko čišćenje. Nisu ga
17 zaustavili, ali njihova prisutnost u regiji izgleda da je ipak donekle
18 poboljšala uvjete za bosanske Muslimane i Hrvate koji su nasilno protjerivani iz
19 Banja Luke, džamije su se dizale u zrak, katoličke crkve su uništavane,
20 situacija je bila vrlo ozbiljna.

21 P: U dnevniku stoji da je doktor Koljević rekao da će on ili netko drugi
22 stupiti u kontakt sa šefom policije u tom kraju i zatim na istoj stranici stoji
23 da je doktor Koljević i razgovarao sa regionalnim šefom policije.

24

25

26

27

28

29

30

1 Mene zanima, za vrijeme diskusije sa liderima bosanskih Srba u vezi sa
2 onim što se događalo u toj općini, jesu li oni rekli išta u odnosu na područja
3 Bosne i Hercegovine koja su, prema njihovim riječima bila pod njihovom
4 kontrolom, da li su rekli da oni imaju svoje ljude, političke službenike,
5 službenike policije koji su njima bili podređeni i koji su bili na vlasti u tim
6 općinama?

7 O: Da, da. Ima nešto što upućuje na to. Naime, Koljević je izašao iz
8 prostorije, vratio se i rekao: "Ja sam razgovarao sa regionalnim šefom
9 policije." Dakle, to nije uopće u pitanju. Kao što sam i ranije spomenuo,
10 Karadžić je u mojoj prisutnosti pozvao pukovnika koji je bio na čelu
11 jugoslavenskog zrakoplovstva, možda je to već bilo zrakoplovstvo VRS-a, ali u
12 svakom slučaju, on je to uradio u mojoj prisutnosti. Dakle, uopće nije bilo u
13 pitanju to da su oni imali direktnu kontrolu nad tim ljudima. To je bilo očito.
14 Oni su to često pokazivali. Ima još jedan primjer za to. On je izašao iz sobe,
15 telefonirao, vratio se i rekao: "Ja, Nikola Koljević, razgovarao sam sa
16 regionalnim šefom policije." I onda nam je ispričao još jednu izmišljenu priču,
17 i vidite da to se pokazuje i u ostalom dijelu ovoga zapisa.

18 P: O tome ću Vas pitati za kratko. Ali još jedno pitanje: da li je
19 izgledalo da oni imaju problema u komuniciranju sa svojim podređenim strukturama
20 na općinskom nivou, bilo da se radi o političarima, vojsci ili policiji?

21 O: Ne, koliko je meni poznato, ne. Ja ništa tako nisam vidio. Oni su svi
22 imali mobilne telefone. Nikad nisu rekli da su pokušali s nekim stupiti u
23 kontakt, ali da ambasadore nisu mogli naći. Kad su oni trebali s nekim
24 razgovarati, razgovarali su lično. I to vidite iz mojih dnevničkih zapisa.

25
26
27
28
29
30

1 P: Rekli ste da se Koljević vratio na sastanak i da Vam je dalje
2 ispričao jednu izmišljenu priču. O čemu se radilo, recite nam.

3 O: Naime, kada bi mi pred njih iznijeli priče o tome da je došlo do
4 zlostavljanja, silovanja, protjerivanja, da su to počinili bosanski Srbi, oni su
5 vrlo često rekli: "Ne, ne, ne. Muslimani su ukrali naše uniforme, prerašavaju se
6 u Srbe u pripadnike VRS-a i oni zapravo siluju muslimanske žene." To je bio
7 uobičajeni odgovor; naime, uvijek je trebalo kriviti drugu stranu.

8 A tema je zapravo bila etničko čišćenje u Banja Luci. Koljević nikada
9 nije rekao: "To se ne događa, mi to ne radimo, štampa laže, čuli ste pogrešne
10 informacije." Ne, on to nikada nije rekao.

11 P: Pogledajte sada, molim Vas, zapis od 30. septembra 1992. ERN,
12 R0164015.

13 Gospodine ambasadore, zanima me nekoliko zapisa sa tog sastanka,
14 nekoliko bilješki. Prvo, naznačili ste da je sastanak sa doktorom Karadžićem i
15 doktorom Koljevićem, a onda i inicijalima samo kažete koji su pregovarači još
16 prisutni.

17 Negdje na početku sastanka Lord Owen kaže da je priča koja je izašla u
18 *New York Timesu* o ubojstvima koja su se dogodila u Brčkom početkom maja i juna

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 izazvala zgražanje i kaže: "Moramo početi ovo rješavati." Na što doktor Karadžić
2 odgovara: "Mi ne vršimo opsadu Sarajeva." Zapravo, trebam spomenuti da je i Lord
3 Owen spomenuo Sarajevo.

4 Na sljedećoj stranici koja nosi broj R0164016, doktor Karadžić nastavlja
5 u vezi sa Sarajevom: "Mi nismo osvojili Sarajevo, a mogli smo." itd., itd. Onda,
6 prema Vašim zabilješkama intervenira Lord Owen koji ga je ušutkao, a Karadžić
7 ponovo odgovara: "Mi ne možemo dozvoliti da nas humanitarna pomoć vojno ugrozi."
8 Zatim ste Vi nešto objasnili u vezi Morillonovog plana, a Karadžić kaže da oni
9 ne mogu odustati od Ilidže itd., da je jedan ranjenik umro itd.

10 Gospodine Okun, imate li kakvih komentara koji bi mogli pomoći Sudu,
11 koliko su važne ove intervencije koje smo sad citirali?

12 O: Pa, ne znam što bih Vam još tu mogao dodati. Ovdje se diskusija vrti
13 manje-više oko pokušaja da se udovolji zahtjevima Karadžića da se omogući
14 bosanskim Srbima da napuste Sarajevo. On dosta o tome govori, sjetit ćete se, on
15 naglašava to da su oni u tom gradu taoci, on stalno tvrdi da ih ima nekih 60 do
16 70 tisuća, naime, bosanskih Srba koji su taoci u Sarajevu, da je to najveći
17 koncentracijski logor u Bosni, itd., itd. to je njegova uobičajena fraza koje
18 smo se prilično naslušali. I onda su pregovarači na to reagirali, general
19 Morillon je imao plan da ih se izvuče, ako oni žele otići.

20 Međutim, od toga nije bilo na kraju ništa jer je sve što je Karadžić
21 govorio bez stvarne osnove, to su bile samo riječi. I kada su pregovarači i

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 pripadnici UNPROFOR-a na terenu ponudili da ih izvuku, to se nije dogodilo.
2 Naime, bosanski Srbi nisu masovno prihvatili taj prijedlog. Prema tome ova
3 diskusija je bila besmislena. Međutim, ona je još jednom pokazala da pozicija
4 Karadžića i čitavog rukovodstva bosanskih Srba nije uopće bila zasnovana na
5 jednoj iskrenoj i otvorenoj procjeni na osnovu koje bi se problem mogao
6 riješiti.

7 P: Gospodine ambasadore, sljedeći zapisi od 11. oktobra 1992., ERN
8 R0164042.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja bih zamolio da ipak ubrzamo
10 distribuciju dokumenta jer nama treba otprilike minuta, minuta i pol da svi
11 dobiju primjerak pa Vas molim da se to ubrza, a ne da počnete sa pitanjima. Na
12 Vama ostavljam da to nekako riješite. Što god ostane na kraju dana bit će
13 vraćeno Tužitelju.

14 Vidim da imam prijevod na B/H/S-u posljednjeg zapisa iz dnevnika koji je
15 podijeljen. Prethodni nije imao prijevod. Da li mogu zaključiti da je gospodin
16 Karadžić - sad sam napravio lapsus, rekao sam "gospodin Karadžić" - jer se
17 stalno to ime ponavlja?

18 Gospodine Krajišnik, oprostite, da li ste dobili prijevod prethodnog
19 zapisa od 30. septembra? Ovaj zadnji koji smo sada dobili je 10. oktobar.

20 OPTUŽENI: Ja sam pratio na engleskom, nisam provjerio da l' sam dobio,
21 tako da nije bitno da se to ponavlja.

22 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Izvolite nastavite, gospodine Tieger.

23
24
25
26
27
28
29
30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 G. TIEGER: [simultani prevod]

2 P: Gospodine ambasadore, ima samo par stvari koje sam želeo da Vas pitam
3 u vezi sa ovim sastankom od 10. oktobra sa doktorom Karadžićem. Na prvoj strani
4 imate zvezdicu pored ove beleške gde stoji: "Razgovori sa Hrvatima napreduju." I
5 onda kaže: "Ukoliko je to tako..." i onda stoji: "Muslimani ne mogu da se bore
6 bez Hrvata." I onda, molim Vas da nam pročitate, ovde stoje dve reči pod
7 navodnicima.

8 O: "Mi se bližimo miru." Dakle, ovde stoji: "razgovori sa Hrvatima
9 napreduju, ukoliko je to tako, mi se bližimo miru."

10 P: Na sledećoj strani koja ima oznaku R0164043, je treća strana u Vašem
11 dnevniku i na vrhu strane opet pored zvezdica stoji: "glavni problem su Titove
12 granice, ali ukoliko su Srbi i Hrvati mudri i dobrovoljno razmene granice, ovo
13 bi bilo od koristi."

14 Molim Vas da ovo prokomentarišete.

15 O: Pa, ovo se odnosi na saradnju koja je nekad bila otvorena, a nekad
16 tajna. Saradnju između bosanskih Srba i bosanskih Hrvata i ta njihova saradnja
17 je išla na uštrb bosanskih Muslimana. Do nje je dolazilo zbog toga što u nekim
18 aspektima, ne u svim, ali u nekim aspektima su se ciljevi bosanskih Srba i
19 Hrvata poklapali u Bosni. I jedni i drugi su proglasili svoj politički entitet.
20 Srbi su imali Republiku Srpsku, a Hrvati su imali Herceg-Bosnu. I jedni i drugi
21 su želeli da se nalaze isključivo pod sopstvenom vlašću. I jedni i drugi su
22 želeli teritoriju koja bi bila etnički očišćena i čista što je bilo lakše
23 postići bosanskim Hrvatima u Herceg-Bosni jer je ta teritorija već bila 98%
24 naseljena Hrvatima, a problem za bosanske Hrvate je bila centralna Bosna gde je

25

26

27

28

29

30

1 stanovništvo bilo izmešano, muslimansko i hrvatsko. Ali i bosanski Srbi i
2 bosanski Hrvati su želeli da podele Bosnu i Hercegovinu, odnosno, želeli su da
3 iseku iz teritorije Bosne i Hercegovine teritoriju kako bi stvorili sopstvenu
4 mini državu. Tako da je postojalo neko poklapanje ciljeva između ova dva naroda.

5 Ali oni su se istovremeno i međusobno borili zato što je bilo teritorija
6 na koje su polagali pravo i jedni i drugi. Recimo, dolina Neretve. To je bila
7 teritorija koju su želeli bosanski Srbi, dolinu Neretve, jer kao što se sećate,
8 to je jedna od stavki u njihovim strateškim ciljevima od 12. maja, to se
9 spominje. Bosanski Hrvati, naravno, nisu želeli da se odreknu doline Neretve
10 zato što je privredno to važan region, a drugo, Mostar, grad koji Hrvati
11 smatraju svojom prestonicom se nalazi na Neretvi.

12 Treba reći da je do dana današnjeg Mostar podeljen između bosanskih
13 Hrvata i Muslimana. On je i dalje podeljen, deli ga reka, a danas je 2004.
14 godina. Tako da iz toga možete zaključiti da je taj grad bio veoma važan
15 bosanskim Hrvatima kao što su bosanski Srbi smatrali Banja Luku svojom
16 prestonicom, isto tako su bosanski Hrvati smatrali Mostar svojom prestonicom.
17 Prema tome, u nekim aspektima je dolazilo do saradnje, do kolaboracije između
18 bosanskih Srba i Hrvata i u nekim aspektima su se njihovi ciljevi poklapali, ali
19 su se oni isto tako borili oko onih pitanja gde se nisu slagali. Vojska
20 bosanskih Hrvata je bila velika zato što je dobijala pomoć od hrvatske vojske
21 koja se vrlo rano umešala u sukob u Bosni. Oni su prešli Savu kod Bosanskog
22 Broda tako da su bosanski Hrvati bili dobro naoružani i bili su pod dobrim,
23 sposobnim zapovedništvom i doktor Karadžić je to znao i često to spominjao.

24

25

26

27

28

29

30

1 Dakle, situacija je bila takva. I zato on kaže: "Mi vodimo razgovore, postićemo
2 neki napredak sa bosanskim Hrvatima i ukoliko se mi međusobno dogovorimo, onda
3 će biti mir." Vi ćete ovde i sami primetiti da on ni jednog trenutka ne spominje
4 Muslimane.

5 P: Gospodine ambasadore, molim Vas da pogledate kartu koja je označena
6 sa 03574817.

7 O: Ah, da.

8 P: Gospodine ambasadore, molim Vas da nam kažete da li Vam je poznata
9 ova karta i da li možete da nam objasnite da li ovo ima nekog uticaja na ovo što
10 ste nam govorili kako su i Srbi i Hrvati bili zainteresovani za međusobnu
11 saradnju?

12 O: Da svakako, ja sam upoznat sa ovom kartom. Svatko tko se bavi
13 Jugoslavijom mora da zna za ovu kartu. Ovo je karta koja oslikava sporazum
14 "Cvetković-Maček" iz 1939. godine. Njih dvojica su bili jedan vodeći Srbin i
15 jedan vodeći Hrvat koji su se dogovorili o podeli teritorije tzv. "Banovine".
16 Kralj je promenio ime administrativnih jedinica u banovine. Dakle, ovo je bila
17 Banovina Bosna i Hercegovina i ovo je dogovor o tome kako ova teritorija da se
18 podeli između Srba i Hrvata. O tome je odlučeno 1939. godine i ovo bi se
19 sprovelo u život da nije došlo do Drugog svetskog rata i prioritet je dobila
20 borba sa nacističkom Nemačkom, što se desilo i u drugim mestima u Evropi.

21 U vezi sa tim treba reći da kad se marionetska država Hrvatska
22 pridružila nacističkoj Nemačkoj kao njihov saveznik u Drugom svetskom ratu onda
23 je Treći rajh od nje stvorio Nezavisnu državu Hrvatsku koja je dobila celu
24 teritoriju Bosne. Dakle, kad se pogleda karta okupirane Evrope iz 1942., 1943. i
25 1944. prema političkim podelama koje su tada postojale videlo bi se da postoji

26

27

28

29

30

1 Nezavisna država Hrvatska koja u svom sastavu ima Bosnu i Hercegovinu. Dakle,
2 oni su 1941. godine dobili celu tu teritoriju. Naravno, kad se rat završio tu
3 teritoriju su izgubili.

4 Ali uvijek je postojao jedan zdrav, ili možda bi trebalo reći, jedan
5 nezdrav interes na strani Hrvatske da se Bosna i Hercegovina podeli i ovo nije
6 bila nikakva tajna. Ne radi se samo o istorijskim zastarelim interesima. Kada je
7 predsednik Tuđman u toku sukoba otišao u London, negde 1993. godine, možda 1994.
8 godine - ali u svakom slučaju dok je sukob još trajao - on je bio na jednoj
9 manifestaciji gde je trebao da održi govor i onda je svojim britanskim
10 domaćinima na jednoj salveti rukom nacrtao kartu Bosne i Hercegovine i prikazao
11 je podeljenom između Srbije i Hrvatske.

12 Dakle, on je nju podelio u sopstvenoj svesti, tako da ova karta koja
13 prikazuje dogovor između Cvetkovića i Mačeka je nešto što sve ove političke vođe
14 imaju u svojoj podsvesti. To je jednostavno deo njihovog istorijskog vaspitanja
15 kao što mi Amerikanci znamo dosta o građanskom ratu itd. To ne znači da oni to
16 podržavaju, ja to ne tvrdim, ali to je nešto čega su ljudi svesni i to se odnosi
17 i na rukovodstvo bosanskih Srba, i na hrvatsko rukovodstvo, i na muslimansko
18 rukovodstvo. Svi su oni upoznati sa tim. Ovo odražava jedan historijski, ali i
19 jedan suvremen interes i to je psihološki odigralo određenu ulogu u svesti
20 rukovodstva bosanskih Srba zato što su oni uvek bili spremni na nagodbu sa
21 Hrvatima za slučaj da takva nagodba bude moguća.

22 P: Da li doktor Karadžić ovde zapravo sugerise to da bosanski Srbi i
23 bosanski Hrvati treba da se sporazumeju o onim delovima Bosne i Hercegovine koje
24 svako od njih želi i da će onda Muslimani morati da pristanu na ono što je

25
26
27
28
29
30

1 preostalo zato što ne mogu da se bore bez Hrvata?

2 O: Da, tako je. On upravo to kaže. I kaže: "Ako Srbi i Hrvati budu
3 pametni i dobrovoljno razmene granice, ova razmena bi bila korisna." I onda je
4 on nacrtao kartu, dakle, što se njega tiče, nije bilo nikakve sumnje da ako do
5 ovoga dođe, Muslimani će morati da prihvate tu situaciju.

6 G. TIEGER: [simultani prevod] Časni Sude, pre nego što pređemo na
7 sledeću zabeležku u dnevniku, molim da se označi ova karta.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim predstavnika Sekretarijata da nam
9 dâ broj.

10 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] To će biti dokazni predmet Tužilaštva,
11 P213.

12 G. TIEGER: [simultani prevod]

13 P: I molim Vas, gospodine ambasadore, kažite nam je li ovo deo one
14 zbirke karata koju ste imali kad ste radili u Jugoslaviji?

15 O: Mislite na ovu kartu Cvetković-Maček?

16 P: Da.

17 O: Svakako.

18 P: Gospodine ambasadore, molim Vas sada da pogledamo Vašu zabeležku u
19 dnevniku od 23. novembra 1992. godine.

20 O: Oprostite, samo ja da to pronađem. Jeste rekli 23. novembar?

21 P: Tako je, i samo da Vam kažem da na prvoj strani se govori o sastanku
22 i da je ERN broj R0164155.

23 O: Da, gospodine našao sam zabeležku od 23. novembra.

24 P: Dakle, ovde je navedeno da je to bio sastanak sa gospodinom
25
26
27
28
29
30

1 Mitsotakisem. Možete li nam objasniti molim Vas, tko je on bio?

2 O: Da, on je bio grčki predsednik vlade, Konstantin Mitsotakis.

3 P: Molim Vas da pogledamo sada 5. stranu Vaših zabeleški, a to je 3. ERN
4 strana koja ima oznaka R0164157. Ovde, pri vrhu strane je ubeleženo to da je
5 gospodin Mitsotakis rekao da: "Problem nije u procentu teritorija, Milo bi mogao
6 da pristane na 45%, on je meni to rekao."

7 O: Ja mogu sam da čitam.

8 P: U redu. Onda nam kažite na šta se to odnosi, ovo što je rekao
9 gospodin Mitsotakis.

10 O: On nam prepričava ovde razgovor koji je vodio sa predsednikom
11 Miloševićem. I kao što, ja mislim, svi znaju, grčka i jugoslovenska Vlada su
12 imale vrlo bliske odnose i to je bilo opšte poznato i znalo se da je Grčka
13 uglavnom podržavala srpski stav vezano za bivšu Jugoslaviju.

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Žao mi je što Vas prekidam, ali moramo
15 da stavimo na grafoskop ovu stranu. Gospodine Okun, mi vodimo ovde računa o tome
16 da je suđenje javno, tako da za publiku koja prati ovo suđenje je važno da vide
17 šta ovde stoji. Molim Vas da to stavite na grafoskop, ako već ne radi ovaj
18 kompjuterski sistem.

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, moram da kažem da je ovde
2 došlo do istog problema kao i pre nekoliko minuta kad je gospodin Tieger želeo
3 nešto da pročita, a svedok je rekao, ne, nema potrebe, to mogu sâm da pročitam.
4 Važno je da se to pročita i da uđe javno u zapisnik da bi se očuvala javna
5 priroda suđenja.

6 SVEDOK: [simultani prevod] Molim Vas, recite mi kad mogu da nastavim.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ovo treba staviti na grafoskop i to
8 stranu sa poslednjim ciframa 4157.

9 U redu, evo sad smo našli dobru stranu. Izvolite nastavite.

10 SVEDOK: [simultani prevod] Kao što rekoh, Mitsotakis, premijer
11 Mitsotakis nam je prepričavao razgovor koji je imao sa predsjednikom Miloševićem
12 i ono što on ovde kaže je da "Problem nije u procentima teritorije. Milošević mi
13 je rekao da može da pristane na 45%." To što je on hteo da kaže je da ukoliko
14 karta koja proistekne iz rada Vancea i Owena na tim kartama prikaže, na neki
15 način, da su bosanski Srbi držali u rukama 45% teritorije, on bi pristao na to.
16 On bi to prihvatio.

17 A onda Mitsotakis dalje kaže da "Milošević kaže da ono što im je teško
18 da prihvate je to da taj segment, ta teritorija koja se dâ bosanskim Srbima nije
19 etnički čista." Zapravo ovde premijer Mitsotakis kaže da je Milošević rekao da
20 je 45% teritorija nešto što će on da prihvati, ali to još nije etnički čisto,
21 što znači da treba da bude etnički čisto, a onda Mitsotakis kaže: "Ali mi... "

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 što znači - mi na zapadu, mi koji vodimo pregovore, mi u Grčkoj - "... mi ne
2 možemo da pristanemo na etničko čišćenje ni u kom slučaju." Dakle, ovde imamo
3 jednu dilemu. Milošević kaže: "Mi ćemo prihvatiti 45%..." bosanski Srbi će
4 prihvatiti 45% teritorije, po njegovom mišljenju, dakle, to je ono što je rekao
5 Milošević... ali samo ukoliko je to etnički čista teritorija, a mi to za njih ne
6 možemo da uradimo. Mi to ne smemo da dozvolimo, mi ne smemo to da prihvatimo,
7 dakle, imamo tu dilemu. To je ono što kaže premijer Mitsotakis.

8 G. TIEGER: [simultani prevod]

9 P: I taj stav koji je predsednik Milošević izneo premijeru Mitsotakis,
10 je li to bilo u skladu sa stavom rukovodstva bosanskih Srba tokom pregovora?

11 O: U načelnim crtama, da, ali bosanski Srbi su bili žilaviji. Njih je
12 bilo teže ubediti nego predsednika Miloševića. Imali su jedan oštriji stav i mi
13 smo to jasno videli u aprilu i maju 1993. godine kada je Milošević pokušao da ih
14 uveri, da ih natera da potpišu Vance-Owenov plan, a oni su odbili. To se desilo
15 u mom prisustvu, pred mojim očima. Ima strana u mom dnevniku koje to potvrđuju.
16 To se onda ponovo desilo u maju 1993. godine kad je predsednik Milošević otišao
17 u Skupštinu bosanskih Srba, onu istu skupštinu kojom je predsedavao gospodin
18 Krajišnik i nastupio na taj način da je podržao tu varijantu da bosanski Srbi
19 prihvate i ratifikuju potpis doktora Karadžića na Vance-Owenovom mirovnom planu,
20 koji je on stavio u Atini u 1993. godini, pod uslovom da to ratifikuje Srpska
21 skupština. Dakle, treba reći da je on bio protiv tog plana, da je to i izjavio,
22 kao što je to reklo i rukovodstvo bosanskih Srba i da je potpisao pod pritiskom.

23 A dve nedelje kasnije je Skupština bosanskih Srba odbila taj plan i tu
24 se cela stvar završila. Dakle, iako su njihovi stavovi bili u mnogome slični,

25

26

27

28

29

30

1 mora se reći da je rukovodstvo bosanskih Srba bilo mnogo, mnogo oštrije nego
2 predsednik Milošević.

3 P Gospodine ambasadore, sad Vas molim da pređemo na Vašu zabeležku od
4 06. januara 1993. godine, koja nosi ERN broj R0164271.

5 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, postoji nešto što se odnosi
6 na sve ove zabeležke iz dnevnika, a to je da smo u puno ovih zabeležki videli
7 neke zvezdice i mislim da bi bilo korisno da znamo šta one znače.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja mislim da je svedok rekao da kad se
9 radilo o nekim važnim pitanjima on je pored njih stavljao ovu zvezdicu. Da,
10 svedok je juče o tome govorio i svejedno je zapravo da li je on to opisao kao
11 "zvezdicu" ili kao "pahuljicu".

12 G. STEWART: [simultani prevod] Da, slažemo se s tim, samo sam želeo da
13 kažem da ima puno ovakvih znakova.

14 SVEDOK: [simultani prevod] Smem li ja nešto da kažem?

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Izvolite.

16 SVEDOK: [simultani prevod] Evo, ja sam čuo da je branilac postavio ovo
17 pitanje. Svaki put kad bih ja čuo da se nešto za stolom kaže što je meni u to
18 vreme izgledalo važno, ja bih pored tih reči stavio zvezdicu ili bih to
19 podvukao. Dakle, na taj način bih skrenuo pažnju na to. Hteo sam da kažem da je
20 to važno i to sam radio tokom celog svog dnevnika, a moj dnevnik broji na
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 hiljade strana. Dakle, te oznake su unete u to vreme.

2 G. TIEGER: [simultani prevod]

3 P: Gospodine ambasadore, dakle, da se sad vratimo na jednu tako označenu
4 zabelešku u Vašem dnevniku koja se nalazi u donjem desnom uglu na drugoj strani
5 Vašeg dnevnika gde Vi navodite ono što je rekao gospodin Milošević. Tu stoji:
6 "Ja sam kratko razgovarao sa Karadžićem sinoć, on i Krajišnik žele da se primeni
7 pravilo konsenzusa na sporazum o Ustavu. Oni također žele federaciju ili
8 konfederaciju." Onda odmah ispod toga stoji: "Karadžić i Krajišnik smatraju da
9 Izetbegović ne želi mir i da želi da natera međunarodnu zajednicu da
10 interveniše." Možete li nam reći nešto o ovome?

11 O: Da. Ovo je od 06. januara. Nekoliko dana pre toga je zvanično
12 predstavljen Vance-Owenov plan stranama. Dakle, pregovori su u tom trenutku ušli
13 u jednu veoma ozbiljnu fazu. Pred pregovaračima se nalazio mirovni plan koji je
14 imao tri dela. Jedan deo je imao devet ustavnih principa za Bosnu i Hercegovinu.
15 Drugi deo je nešto što se ticalo vojne strukture, a treći deo je bila karta.
16 Dakle, ovo su bila tri sastavna dela Vance-Owenovog mirovnog plana. Ustavni
17 principi, vojna struktura i karta.

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 U ustavnim principima, mislim da se treći princip odnosio na to da
2 zakoni Bosne i Hercegovine... da, a to je trebala da bude jedna država, u njoj
3 nije bilo Republike Srpske. Dakle, zakonodavstvo koje se direktno ticalo
4 vitalnih interesa sva tri konstitutivna naroda, takvo zakonodavstvo se moglo
5 doneti samo putem konsenzusa.

6 Dakle, ukoliko je neki zakon zadirao u vitalne interese bosanskih Hrvata
7 ili Muslimana ili Srba, on se mogao izglasati samo konsenzusom. Ali svo drugo
8 zakonodavstvo nije moralo da se izglasa samo konsenzusom, nije bilo prava veta.
9 Dakle, ti principi su izričito regulisali da svo zakonodavstvo, svi propisi neće
10 biti podložni pravu veta. To je bila tačna formulacija u tim principima.

11 Kao što smo ranije spomenuli, jedan od ciljeva, ratnih ciljeva bosanskih
12 Srba je bio, jedan od šest ratnih ciljeva je bio da imaju pravo veta na sve ono
13 što radi centralna Vlada u Bosni. Dakle na sve ono što ta Vlada radi, a evo ovde
14 nam se kaže, Milošević kaže: "Ja sam razgovarao sa doktorom Karadžićem i on i
15 gospodin Krajišnik žele da se ovo pravilo o konsenzusu primeni na sporazum o
16 Ustavu." Drugim rečima, to znači da se primeni na sve.

17 Pored toga, oni žele ili federaciju ili konfederaciju. Dakle, oni nisu
18 spremni da prihvate jedinstvenu državu u Bosni jer žele Republiku Srpsku. Na taj
19 način su oni to često izražavali: Mi želimo federaciju država ili konfederaciju
20 3 države kao što je bilo predviđeno u Cutileirovom planu ili bar federaciju ili
21 konfederaciju 2 države, jer kasnije, ne u ovom trenutku, ali kasnije, posle
22 marta 1993. godine, bosanski Muslimani i Hrvati su formirali federaciju. Ona je
23 više postojala na papiru nego u stvarnosti, ali je bilo nešto što se zvalo

24

25

26

27

28

29

30

1 Federacija bosanskih Muslimana i Hrvata. Ona postoji do današnjeg dana. Po
2 Daytonskom okvirnom sporazumu postoji granica između, tzv. Federacije i
3 Republike Srpske. Zato on ovde kaže: Mi želimo federaciju ili konfederaciju.

4 Zatim, dalje se kaže, da i jedan i drugi, znači doktor Karadžić i
5 gospodin Krajišnik smatraju da predsednik Izetbegović ne želi mir i da želi da
6 izazove stranu intervenciju.

7 P: Gospodine ambasadore, da li ste smatrali da je značajno što gospodin
8 Milošević govori doktoru Karadžiću i gospodinu Krajišniku kada objašnjava što
9 žele bosanski Srbi?

10 O: Kako to mislite "značajno"?

11 P: Pa prema ovom dnevniku, čini se da on ne smatra da je bilo tko drugi
12 toliko važan među vodstvom bosanskih Srba.

13 O: Pa da. On govori o dva čovjeka koji su na vrhu, koji su ključni. Ja
14 ne bih očekivao da će reći: "Razgovarao sam sa Buhom, Lukićem ili Koljevićem."
15 Ne, on je jasno govorio o tome da je razgovarao sa Krajišnikom i Karadžićem jer
16 oni su bili vođe.

17 P: Mogu li Vam skrenuti pažnju sada na idući unos iz dnevnika, a to je
18 od... /prevod engleskog transkripta: "11. januara 1993."/?

19 SVEDOK: [simultani prevod] Oprostite gospodine, mogu li ispraviti

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 nešto što sam malo ranije rekao? Da li imam Vašu dozvolu za to?

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, naravno.

3 SVEDOK: [simultani prevod] Kada sam govorio o pravilu konsenzusa u vezi
4 sa ustavnim načelima iz Vance-Owenovog plana. Ja sam mislio da se govori o 3.
5 točki a zapravo se govori o 4. točki. Dakle, to je pravilo o konsenzusu i
6 situaciji o kojoj nije potreban konsenzus i odnosi se na 4. točku. Mogu to i
7 pročitati: "Obični poslovi Vlade ne podliježu vetu niti jedne od skupina."

8 G. TIEGER: [simultani prevod] U redu. Sada govorimo o sastanku od 11.
9 januara 1993. godine, broj ERN je R0164287. Gospodine ambasadore, ovo što imate
10 pred sobom, iz toga slijedi da je tu riječ o bilateralnom sastanku. Bosanske
11 Srbe zastupaju: doktor Karadžić, gospodin Krajišnik, gospodin Buha, Miša
12 Milošević, general Mladić i gospodin Lukić.

13 Skrenuo bih Vam pozornost na iduću stranicu, a broj ovdje, zadnje četiri
14 brojke su 4288. Ovdje možemo vidjeti komentare gospodina Krajišnika.

15 G. TIEGER: [simultani prevod] Prije no što nastavimo, zamolit ću da se
16 ta stranica stavi na grafoskop.

17 P: Gospodine ambasadore, pročitat ću dijelove tih komentara zbog razloga
18 koje je naveo ranije gospodin Stewart. Dakle, tu stoji da gospodin Krajišnik
19 kaže: "Pozdravlja naše dobre namjere, ali naglašava 'teritorijalni

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 kontinuitet' i spominje tri uvjeta." Zamolit ću Vas da Vi sada ovdje pročitate
2 što tu zapravo stoji.

3 O: Riječ je "tri".

4 P: Dakle, pod 1) "Bosna i Hercegovina da bude kompozitna, državna
5 zajednica, odnosno, mi moramo imati odnose sa drugim državama"; to je brojka 2)
6 a uz to stoji jedan upitnik, a pod brojkom 3) "karta 'nezamisliva'".

7 O: Ovdje stoji: "Nije zamislivo da nemamo teritorijalni kontinuitet."

8 P: Nakon toga stoji: "Ime države vrlo važno" i ispod toga, ovog
9 "kompozitna" ili "složena" stoji "teritorijalni kontinuitet." /prevod engleskog
10 transkripta: "'kompozitna' mora biti uključeno, također 'teritorijalni
11 integritet.'"/

12 O: Ja ne znam da li je ovo važno jer ja nisam svjedok, a nisam niti
13 pisao ovaj dnevnik. Kada je gospodin Tieger ovdje pročitao "brojka 2" i nakon
14 toga ovdje stoji upitnik, to nije očigledno, jer kada se čita, onda se čini da
15 je brojka 2 nastavak onoga što piše pod brojkom 1.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Možemo li pitati svjedoka što znači ovaj
17 upitnik zapravo?

18 SVEDOK: [simultani prevod] Taj upitnik je bio za mene, jer ja sam se
19 pitao zašto on sada pokreće ovo pitanje o kojem smo beskrajno puno već slušali i
20 činilo nam se kao da nam se time jednostavno oduzima vrijeme. I to je doista
21 jedna posebna točka. To nije nešto što slijedi iz brojke 1.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Zahvaljujem Vam na ovom objašnjenju.
2 Gospodine Tieger, izvolite nastaviti.

3 G. TIEGER: [simultani prevod] Gospodine ambasadore, ja bih Vas zamolio
4 ako možete nam objasniti kontekst u kojem je gospodin Krajišnik iznio ove svoje
5 primjedbe.

6 O: Gospodin Krajišnik je po n-ti put ponavljao stavove bosanskih Srba,
7 koje sam ja već više puta iznio, odnosno, mi moramo imati vlastitu državu sa
8 vlastitim imenom, odnosno, moramo imati Republiku Srpsku, moramo imati
9 kontinuitet teritorija, tamo moraju živjeti Srbi koji moraju imati pravo na
10 posebne odnose s drugim državama itd., itd. Dakle, to je uobičajeni ekstremni
11 stav Srba po tim pitanjima. Jedina stvar koju on ovdje nije spomenuo jest
12 podjela Sarajeva, a to je jedan od onih šest ratnih ciljeva. On je ovdje
13 spomenuo četiri ratna cilja. Nije spomenuo podjelu Sarajeva koja se inače na
14 mnogim drugim mjestima isticala i u ovoj prilici on nije spomenuo niti potrebu
15 na /?za/ nužnost ulaganja veta na sve odluke središnje vlasti.

16 Dakle, ovo je potpuno jasna prezentacija ratnih ciljeva bosanskih Srba i
17 četiri od šest ciljeva.

18 P: Da li se nešto podrazumijevalo kad se govorilo o posebnim odnosima s
19 drugim državama?

20 O: Naravno, mislilo se na odnose sa Srbijom. To je bilo samo po sebi

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 razumljivo. Katkada se govorilo o "susjednim državama", a susjedna država nije
2 bila Urugvaj niti Sjedinjene Američke države nego tu je bila riječ o Srbiji.

3 P: Rekli ste da gospodin Krajišnik nije spomenuo podjelu Sarajeva u ovoj
4 prilici. No, da li ste Vi i drugi pregovarači znali kakav je njegov stav u vezi
5 s tim?

6 O: Podjela Sarajeva je vjerojatno jedini od ratnih ciljeva koji je
7 gospodin Krajišnik ponavljao više od bilo kojeg drugog cilja. Mi smo itekako
8 bili svjesni njegovih stavova.

9 P: Gospodine ambasadore, možemo li sada preći na 15. januar 1993.
10 godine. Na prvoj stranici stoji ERN broj, R0164301. Na vrhu stranice stoji da na
11 ovom sastanku sudjeluju gospodin Buha i gospodin Lukić na strani bosanskih Srba
12 i htio bih Vam skrenuti pažnju osobito na dva unosa koji se nalaze na 3.
13 stranici označenoj ERN brojem, R0164303. Tu je još jedna stvar označena
14 asteriskom, gdje stoji da govori gospodin Buha i on kaže: "Koridor, mi ga
15 trebamo."

16 Gospodine, o čemu se točno ovdje govori?

17 O: Možete li mi reći točno na što mislite? Ja to ne pronalazim.

18 P: Stranica je označena sa brojem R0164303.

19 O: A, sad razumijem. Kada govori o koridoru on govori o Posavini,
20 odnosno, putu koji veže Beograd do Banja Luke preko Bijeljine i Brčkog. To je
21 dio na koji on misli kada kaže "koridor."

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Katkada se o tome govorilo samo tako što bi se govorilo "Posavina." To
2 je područje uz rijeku Savu i "Posavina" znači područje uz Savu. Dakle, i to je
3 trebao biti koridor koji je trebao povezivati glavni grad Srbije sa glavnim
4 gradom bosanskih Srba u Banja Luci.

5 P: Spominje se i referendum i na istoj toj stranici gospodin Buha
6 govori: "Za Karadžića, identificirati kontroverzna područja i to riješiti na
7 temelju referenduma."

8 O: U to vrijeme, kao što smo već rekli, bosanski Srbi su pod kontrolom
9 imali otprilike 70% Bosne. Etničko čišćenje bilo je gotovo dovršeno, tako da
10 ponuda da se održi referendum je očigledno bila u interesu bosanskih Srba,
11 budući da je bilo vrlo malo bosanskih Muslimana ili Hrvata koji su mogli
12 glasati. Oni su bili ili u Njemačkoj ili u Hrvatskoj. Do 1993. godine, otprilike
13 900.000 do 1.000.000 ljudi je bilo razmješteno i to u zemlji koja je imala nešto
14 manje od 4.000.000 stanovnika 1991. godine. To je bio jedan ogromni broj
15 raseljenih osoba. Stoga, održati referendum na područjima koje ste već etnički
16 očistili se činilo vrlo poslom za one koji su izvršili čišćenje. Naravno, nitko
17 nije bio spreman pristati na to.

18 P: Gospodine ambasadore, možemo li sada preći na dio dnevnika od 26.
19 januara 1993.?

20 G. TIEGER: /nedostaje simultani prevod/
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, gledam u sat i pokušavam to učiniti,
2 a da to ne bude previše očigledno. Predlažem da imamo pauzu i to do deset minuta
3 do 18 sati.

4 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molim ustanite.

5 ... Početak pauze u 17.30h

6 ... Sednica nastavljena u 17.55h

7 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molim ustanite.

8 Izvolite sjesti.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Tieger, molim Vas nastavite.

10 G. TIEGER: [simultani prevod] Zahvaljujem, časni Sude.

11 P: Gospodine ambasadore, neposredno prije pauze skrenuo sam Vam
12 pozornost na jedan sastanak od 26. januara 1993. godine. Taj unos nosi broj ERN,
13 R0164344. Posljednje četiri brojke su 4344.

14 O: Hvala, vidim to.

15 P: Gospodine ambasadore, čini se da je ovo sastanak sa doktorom
16 Karadžićem i gospodinom Krajišnikom. Kao prvo, pitao bih Vas da li ste Vi,
17 sekretar Vance i lord Owen, da li ste se katkada sastajali sa ljudima koji su
18 bili na čelu delegacija za vrijeme razgovora?

19 O: Da, često smo održavali bilateralne sastanke, to je bila standardna
20 procedura, to se obično i inače događa. Dakle, imate plenarna zasjedanja i
21 bilateralna zasjedanja.

22 P: Da li ste katkada nastojali se sastajati s ljudima koji su bili na
23 čelu delegacija?

24 O: Da.

25 P: Da li je to jedan takav sastanak?

26 O: Da.

27

28

29

30

1 P: Mogu li Vam skrenuti pažnju na dva kratka unosa na dnu stranice s
2 desne strane i to slijedi nakon diskusije o pregovorima koji traju. Ovdje stoji
3 da Vi kažete: "Ne samo 43%, udio od 100%. Razmišlja o strukturama,
4 institucijama, a ne samo o zemljopisu." A Vi onda ovdje pišete da je odgovor
5 gospodina Krajišnika: "Nikako." Možete li to objasniti?

6 O: Da. Prilikom rasprave o karti vezanoj za Vance-Owenov plan, bosanski
7 Srbi su imali većinu u tri provincije od deset provincija koliko je trebala
8 imati Bosna i Hercegovina. Dakle, Srbi su imali većinu u tri provincije. Te tri
9 provincije predstavljale su 43% teritorija Bosne i Hercegovine. Bosanski Srbi su
10 okupirali, kao što smo već rekli, 70% teritorije. Dakle, oni su se morali povući
11 u znatnoj mjeri i to sa gotovo 40% zemlje koju su držali pod kontrolom. I oni su
12 tvrdili da 43% za njih nije dovoljno.

13 Primijetit ćete da prije toga doktor Karadžić govori o tome da bi bio
14 spreman razmijeniti područje Ozren, a to je područje jugoistočno od Doboja, da
15 je on spreman to zamijeniti za neko područje oko Prijedora. Takva vrsta
16 razmjene, trgovine jednog područja za drugo je bilo dosta česta u takvoj vrsti
17 pregovora.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Mogu li Vas na trenutak prekinuti? Kada
19 gledam ove stranice vidim da u lijevom uglu stoji datum kojeg ja čitam kao datum
20 26. januar 1993. godine. No, sa desne strane meni se čini da ja čitam datum gdje
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 stoji 23. januar. Da li je to isti sastanak ili je tu riječ o grešci?

2 SVEDOK: [simultani prevod] To je greška.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, to sam i mislio, ali htio sam biti
4 siguran da se ne radi o drugom sastanku.

5 SVEDOK: [simultani prevod] Da, očigledno sam pogriješio, ispričavam se.
6 No, riječ je o 26. januaru jer to se vidi i iz iduće stranice koja slijedi, tu
7 isto stoji 26., dakle, riječ je o pogrešci.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Zahvaljujem. Možete nastaviti.

9 SVEDOK: [simultani prevod] Dakle, u takvoj diskusiji, 43% i slični
10 postoci, to su bile beskrajne diskusije. Ja sam rekao: "Ali vi nemate samo 43%
11 terena. Ovo je jedna država i među ustavnim načelima Vance-Owenovog plana
12 nalazilo se i načelo kojim se osiguravala mogućnost slobodnog kretanja po
13 cijeloj državi. Dakle, vi niste izolirani i ograničeni na samo 43% države jer vi
14 živite u cijeloj zemlji." To je ono što sam ja govorio. "Vi imate udjela u 100%
15 područja te države."

16 I onda sam nastavio govoriti o strukturama i institucijama u kojima vi u
17 potpunosti participirate na temelju ravnopravnosti sa druge dvije strane.
18 Nemojte razmišljati samo u zemljopisnim kategorijama. A tu gospodin Krajišnik
19 odgovara: "Nikako. Ni u kom slučaju. Mi ne želimo tako razmišljati. Dakle, on je
20 to odbio u ovom razgovoru.

21 G. TIEGER: [simultani prevod]

22 P: Gospodine ambasadore, skrenuo bih vam pozornost na sastanak koji se
23
24
25
26
27
28
29

1 odigrao tog istog datuma negdje oko 17 sati i to možemo pronaći na stranici
2 označenoj ERN brojem, R0164346. Na tom sastanku bosanske Srbe zastupaju doktor
3 Karadžić, gospodin Krajišnik i gospodin Buha, a bosanske Muslimane gospodin
4 Izetbegović i gospodin Silajdžić.

5 O: I tu je i prevoditelj.

6 P: Da, tačno. Zahvaljujem.

7 Slijedi iz ovog razgovora o kojem postoje zabilješke u vašem dnevniku da
8 se govori o više stvari, uključujući i Sarajevo. Htio bih da pogledate unos na
9 idućoj stranici označenoj ERN-om 4347, u donjem desnom uglu.

10 Tu je jedan komentar gospodina Krajišnika i tu stoji slijedeće:
11 "Iznenaden da 'partneri' ne prihvaćaju ovaj prijedlog. Oni vrlo dobro znaju da
12 je Sarajevo najveći srpski grad u Bosni i Hercegovini i drugi po veličini srpski
13 grad u cijeloj Jugoslaviji."

14 Gospodine ambasadore, možete li objasniti kontekst ove primjedbe i
15 njezin značaj?

16 O: Da, ovdje se razgovaralo o podijeli Sarajeva, to je bila konstantna
17 tema. I mi smo doveli vođe bosanskih Muslimana, dakle predsjednika Izetbegovića
18 i ministra vanjskih poslova, gospodina Harisa Silajdžića zajedno sa vođama
19 bosanskih Srba, dakle, gospodinom Krajišnikom i doktorom Karadžićem i mi smo
20 bili prisutni kako bismo razgovarali o budućem statusu Sarajeva. Možete vidjeti
21 da se o tome razgovaralo - to slijedi iz bilješki.

22 Dakle, razlika u mišljenjima sastojala se u sljedećem: strana bosanskih
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Muslimana - kao što možete vidjeti - Izetbegović, ponavlja da prema Sarajevu
2 treba postupati kao prema bilo kojem drugom gradu. To je na samom početku
3 stranice, on kaže: "Trebalo se prema Sarajevu ponašati kao prema bilo kojem drugom
4 gradu." A onda na drugoj stranici se vidi da Lord Owen pokušava pronaći formulu
5 kako bi se, eventualno, grad mogao podijeliti na temelju sporazuma, što
6 očigledno ne funkcionira.

7 A Izetbegović tada kaže: "Podijeliti općinu odgovara podjeli zemlje."
8 Jer to je bio jedan od prijedloga Lorda Owena stranama. I onda možete vidjeti da
9 Lord Owen i Izetbegović gledaju kartu, a Karadžić intervenira i kaže: "Trebalo će
10 nam međunarodne garancije," itd. Dakle, o tome se raspravljalo.

11 Razgovaralo se o tome dosta dugo i na kraju primjećujem da je to nakon
12 18 sati, a razgovor je počeo u 17 sati, dakle, razgovarali su već jedan sat i to
13 samo o tome što valja učiniti sa Sarajevom, na koji način treba upravljati tim
14 gradom itd.

15 Gospodin Krajišnik kaže da njega iznenađuje da partneri, misleći pri tom
16 na bosanske Muslimane, ne prihvataju sugestije bosanskih Srba da se grad
17 podijeli i on kaže, oni vrlo dobro znaju da je u Sarajevu živjelo više Srba nego
18 u bilo kojem drugom gradu u Bosni i Hercegovini i da je po broju građana srpske
19 nacionalnosti drugi po veličini, nakon Beograda, u cijeloj Jugoslaviji. Dakle,
20 on tu naglašava važnost Sarajeva za bosanske Srbe. Kao što sam već ranije
21 spomenuo, to je gospodinu Krajišniku bilo vrlo važno pitanje, pitanje Sarajeva.
22 To je grad u kojem je on rođen.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 P: Zanima me formulacija ovog dnevničkog zapisa. Sjećate li se da li je
2 gospodin Krajišnik tada izrazio svoje gledište da je Sarajevo do tog vremena bio
3 i srpski i muslimanski grad, dakle, da je bio multikulturalan, miješani grad?

4 O: Ne, ne čini mi se. Trebate njega pitati. U svakom slučaju ja nikad
5 nisam imao takav dojam. Ali on je smatrao, kao i drugi srpski vođe, doktor
6 Karadžić na primjer, da će Srbi biti ugroženi u jednom takvom gradu kao što bi
7 bili ugroženi i u nezavisnoj Bosni, osim ako ne budu imali vlastitu republiku i
8 svoje područje u Bosni.

9 P: Da nastavimo na tu temu, u tom smislu, zanima me Vaš zapis od 27.
10 januara 1993. Stranica koja me zanima nosi broj R0164352, sastanak počinje u
11 15.40 a završava u 17.10. Osim pregovarača prisutni su doktor Karadžić, gospodin
12 Krajišnik, gospodin Buha.

13 O: Da, tako. Idućeg dana nastavilo se sa razgovorima o Sarajevu, što
14 učiniti sa Sarajevom. Razni prijedlozi su bili predmetom diskusije. Iznesene su
15 brojne razne formule i odbačene. Karte su predložene i onda maknute u stranu. A
16 gospodin Krajišnik je izravno govorio - jedino rješenje je podijeliti Sarajevo -
17 i to je bio stav bosanskih Srba. Jedina solucija je podijeliti Sarajevo.

18 P: Što znači, muslimani u jednom dijelu, Srbi u drugom.

19 O: Da i ja sam na to odgovorio i rekao da to nije prihvatljivo, da takva
20 podjela nije ni u kojem slučaju prihvatljiva. U tom smislu naveo sam gradove
21 gdje su takve podjele izvršene, kao što su Berlin, Beirut, Nikozija, i da tako

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 nešto međunarodnoj zajednici nije prihvatljivo.

2 P: Zapis od 29. januara 1993. ERN broj R0164358. Ovo je trilateralni
3 sastanak; bosanski Srbi, bosanski Hrvati i bosanski Muslimani su bili prisutni,
4 je li tako?

5 O: Da, tako je. Bosanska vlada. Na čelu je bio Silajdžić jer Izetbegović
6 iz nekog razloga nije bio prisutan, kao što možete vidjeti... A ostale su sve
7 osobe iz samog vrha: Boban, Akamdžić za Hrvate, doktor Karadžić i gospodin
8 Krajišnik ispred Srba, ali sâm Izetbegović nije bio prisutan.

9 P: Nakon tog trilateralnog sastanka, neposredno po završetku sastanka,
10 Vi, Lord Owen i sekretar Vance imali ste bilateralni sastanak s bosanskim Srbima
11 u četiri sata na kojem su prisutni bili doktor Karadžić i gospoda Krajišnik i
12 Buha. Skrenuo bih Vam pažnju u tom smislu na prvu bilješku u vezi s tim
13 sastankom. Doktor Karadžić citira izjavu Lorda Owena u pogledu Srba, pogotovu
14 ovaj intervju u Ženevi.

15 O: Oprostite što Vas prekidam, napominjem samo da je riječ o
16 publikaciji, odnosno novini *Tribune de Geneve*.

17 P: I on tu izražava svoje zabrinutosti; i Vi kraj njegovog imena
18 zapisujete sljedeće: "Rekli ste da palimo sela. Mnogo više srpskih sela se pali
19 nego hrvatskih, muslimanskih..." itd., itd. Dakle, je li ovo još jedan primjer
20 na koji su oni odgovarali na navode o etničkom čišćenju, odnosno, jesu li za

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 isto okrivljavali i druge?

2 O: Da, tako je.

3 P: Sada me zanima sljedeći zapis, odnosno sljedeća stranica, R0164360.

4 Tu navodite riječi gospodina Krajišnika i on prema ovom Vašem zapisu izjavljuje
5 sljedeće: "Priznajem da ste pokušali, ali Vi razgovarate samo Muslimanima i samo
6 njihove argumente uzimate u obzir."

7 Objasnite nam o čemu je ovdje riječ.

8 O: Pa to je samo još jedan način da se kaže jedna te ista stvar
9 "Podijelimo Sarajevo; ako uspješno podijelimo Sarajevo imat ćemo Muslimane na
10 jednoj, Srbe na drugoj strani i bit ćemo zadovoljni jer će rezultat biti
11 završetak borbi". Jer, moram Vas ponovo upozoriti na činjenicu, gospodine
12 tužitelju, da u tom trenutku Armija, Vojska bosanskih Srba drži 70% Bosne i oni
13 su manje-više bili zadovoljni. Linije fronta su bile ondje gdje su oni htjeli
14 budu i gospodin Krajišnik kaže vrlo pristojno: "Ako možemo riješiti problem
15 Sarajeva, onda se možemo zaustaviti na svakom drugom mjestu i tako riješiti
16 općenito problem Bosne i Hercegovine."

17 P: 6. mart 1993., sljedeći zapisnik, koji nosi stranicu broj R016441.

18 Na tom sastanku prisutni su doktor Karadžić, doktor Koljević, gospodin
19 Krajišnik, Buha i Lukić. Skrenuo bih Vam pažnju na prve tri bilješke u vezi s
20 tim sastankom. Prvo, intervencija doktor Karadžić koji kaže: "Vaša karta je
21 neprihvatljiva." itd. "Naši ljudi je nikada neće prihvatiti itd." na što

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 odgovara sekretar Vance i kaže: "Morate prihvatiti i biti lider." Što je zapravo
2 htio reći sekretar Vance doktoru Karadžiću?

3 O: Pa, vidite, to govori samo za sebe. On traži od njega da prihvati i
4 da bude lider svojeg naroda, svojih ljudi.

5 P: Zatim imamo intervenciju gospodina Krajišnika koji kaže sljedeće:
6 "Bit ću iskren, karta je neprihvatljiva."

7 O: Da, on ponavlja već po tko zna koji put da je predložena karta
8 neprihvatljiva.

9 P: Nakon što je sekretar Vance rekao doktoru Karadžiću: "Vi kažete da
10 Vaši ljudi neće to prihvatiti, a ja Vam kažem da bi Vi trebali biti njihov vođa
11 i kao takav prihvatiti." Da li je ono što je gospodin Krajišnik htio reći kada
12 je rekao: "Bit ću iskren" bilo zapravo njegovo gledište o prihvatljivosti karata
13 bez obzira što narod odnosno, doktor Karadžić smatra i misli?

14 O: Da, on kaže ovdje kakvo je njegovo mišljenje. On ovdje daje mišljenje
15 parlamenta, skupštine bosanskih Srba i on zato ovdje kaže "Bit ću iskren." Ovdje
16 nema ništa nejasno, ništa dvosmisleno u vezi ove izjave. On zapravo kaže
17 gospodinu Vanceu: "Ne gubite vrijeme pokušavajući uvjeriti Karadžića da treba
18 prihvatiti ovu kartu."

19 O: Na sljedećoj stranici isti broj ERN, imamo razgovor između gospodina
20 Buhe, lorda Owena, a zatim gospodina Karadžića, gospodina Krajišnika i gospodina
21 Buhe. Gospodin Buha ovdje kaže: "Oprostite što vas ispravljam, ali veza je sa
22 Višegradom. Jedina veza je Čajniće - Višegrad."

23 /nedostaje simultani prevod/
24
25
26
27
28
29
30

1 I zatim ovdje imate jedan navod u zagradi. Na što se ovdje misli?

2 O: Došlo je do etničkog čišćenja u tom području i tako je to postalo
3 srpski teritorij. Dovoljno je da pogledate etnografsku mapu Bosne pa ćete
4 vidjeti kakav je bio predratni sastav stanovništva Čajniče. /nedostaje simultani
5 prevod/ tako da smo se mi nasmijali kad smo to čuli jer, da, točno, to jeste
6 srpski teritorij, ali zato što je etnički očišćen od Muslimana. Gospodin
7 Krajišnik to zna, mi to znamo i on zna da mi znamo, prema tome ovo je razgovor
8 gluhih. I zato, gospodine ambasadore, nismo nastavili. Ali to je bio uobičajeni
9 argument Srba. Oni su manje-više zauzeli stav da što je naše, naše je, a što
10 pripada drugoj strani, mi ćemo prisvojiti.

11 P: Gospodine ambasadore, preda mnom je karta koju smo već vidjeli; nemam
12 oznaku, ali to je ona karta koju smo izložili -

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Mislim da je to P211.

14 G. TIEGER: [simultani prevod]

15 P: Ovdje sada gledam statistiku popisa stanovništva iz 1991. godine,
16 Rudo, Čajniče i Višegrad.

17 O: Da.

18 P: Ako ja dobro vidim, ispravite me ako griješim, u Višegradu je bilo
19 63% Muslimana, 33% Srba, u Rudom 71%, 27% Muslimana, u Čajniču 53% Srba i 45%

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Muslimana.

2 O: Višegrad, da. Da, da, da, vidim. Hvala.

3 P: Kontekst ove diskusije je izgleda muslimanski koridor sa Sandžakom i
4 bojazni koje su izražene u vezi sa posavskim koridorom. Ja sada tu gledam
5 bilješke sa prvog dijela sastanka.

6 O: Kontekst ovog razgovora, ako dozvolite...

7 P: Izvolite.

8 O: ... Dakle, kontekst tih razgovora je bilo nešto što se ponavljalo
9 toliko puta, što su govorili bosanski Srbi, a to je da od niza mana jedna od
10 glavnih mana karte koja je bila dio mirovnog plana Vance-Owena, je to što više
11 od 40% Srba u Bosni i Hercegovini nisu bili u provincijama koje su imale
12 većinsko srpsko stanovništvo i to je doista bila činjenica. Naime, to su
13 pregovarači svjesno učinili jer jednostavno nisu željeli reproducirati repliku
14 etnicizirane Bosne u ratu, odnosno, etnički podijeljene Bosne kakva je bila u
15 ratu. Oni su htjeli postići jednu državu u kojoj će stanovništvo živjeti mirno
16 prema međunarodnom pravu i garancijama o slobodi kretanja u demokratskoj državi
17 gdje će svi narodi živjeti zajedno. Oni tu kartu nisu naravno iscrtali na
18 mjesecu. Ljudi su živjeli tamo gdje su živjeli, prema tome neka područja su
19 imali jedno većinsko stanovništvo, neka drugo. Hercegovina je bila više od 90%
20 hrvatska, Cazinska krajina, odnosno Bihaćki džep i tamošnje općine preko 90%
21 muslimanske, na primjer Velika Kladaša. Onda imate područja kao što su Rudo i
22 Bijeljina koja su bila većinski srpska. Ali karta Vance-Owenovog plana je imala
23
24
25
26
27
28
29
30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi numeracije stranica.

1 za cilj omogućiti miješanje stanovništva do maksimuma, a to je u očima bosanskih
2 Srba bilo prokletstvo. I Buha je tu bio najžešći, on je jedan ovako sirov čovjek
3 i on se tako i izražava.

4 I ako pogledate pri dnu te stranice, 4411, Buha kaže: "Osnovni koncept
5 na karti je pogrešan. 50% Srba je van srpskih provincija." Radilo se o broju
6 nešto manjem od 50, 40-45%. I zatim on dalje kaže: "Vi ste prekršili Vaše
7 vlastite principe iz oktobra 1992. godine. Principi o održivosti i koherentnosti
8 provincija." Što nije bilo tačno, i zatim kaže dalje: "Provincije broj 6 i 4 su
9 suviše male, nisu održive. Dakle, to je taj kontekst.

10 Lord Owen odgovara i kaže da pritužba Buhe u vezi sa provincijom broj 6
11 izlazi daleko van konteksta. On kaže: "To izgleda tako kako izgleda kako biste
12 Vi mogli blokirati muslimanski koridor ka Sandžaku, kao što Posavina presijeca
13 Vaš koridor." Postojala je naime regija, dio u Posavini koja je bila većinski
14 hrvatsko-muslimanska i prema planu Vancea i Owena, taj se koridor prekida. Srbi,
15 naravno nisu bili osobito sretni s tim jer je to bio jedan od najvažnijih puteva
16 ka Beogradu, a Vance-Owenov plan to nije omogućavao. Međutim, Owen je naglasio
17 da oni isto tako nisu dali Muslimanima koridor sa Sandžakom što je muslimanski
18 većinsko područje unutar Srbije i zatim Buha tu postiže poene za koje on misli
19 da su važni i kaže da je veza sa Sandžakom Višegrad. Eto, to bi Vam bio kontekst
20 te diskusije.

21 P: Dobro, dakle, Lord Owen kaže: "Ako Vi želite Višegrad, dajte BH Vladi
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Rudo i Čajniče, a odgovor bosanskih Srba je da oni to ne mogu učiniti.

2 O: Da.

3 G. STEWART: [simultani prevod] Samo čas, časni Sude, nešto u vezi s
4 prethodnom intervencijom svjedoka koji je rekao da je riječ o stranici broj
5 4411, a zapravo se radi o stranici broj 44441.

6 SVEDOK: [simultani prevod] Da, u pravu ste. Ispričavam se.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala na pomoći gospodine Stewart.

8 G. TIEGER: [simultani prevod]

9 P: I ako dozvolite, primijetit ćete odmah nakon ove besmislene
10 diskusije, doktor Karadžić mijenja temu i to nije bilo neuobičajeno jer je on
11 bio svjestan toga da je tema besmislena. On kaže: "pričajmo o drugim stvarima."
12 I budući da smo u New Yorku, on je počeo govoriti o vrlo skupim hotelima u New
13 Yorku, visokim cijenama hotelskog smještaja u New Yorku, jer mu je to smetalo.
14 Prema tome, vidite da su obje strane bile svjesne toga da je čitava diskusija,
15 nažalost, bila neproduktivna.

16 P: Isti sastanak gospodine ambasadore, na sljedećoj stranici, 4442, na
17 desnoj strani ove stranici kažete da je gospodin Krajišnik istakao dvije stvari,
18 dva pitanja. Rekao je: "Ja imam dva pitanja 'kako bi pomogao'. Prvo, čija je
19 provincija broj 3?" A onda u zagradama stoji "CRV", vjerojatno sekretar Vance,
20 "Hrvatska, ali mi želimo balans, ne želimo etnički princip." A onda, svi Srbi
21 odgovaraju: "To je ono što mi ne prihvaćamo." I doktor Karadžić kaže: "Srbi žele

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 biti Srbi, Hrvati također."

2 O: Koje je Vaše pitanje?

3 P: Pa, gospodine ambasadore, nije li ovo još jedan primjer nastojanja sa
4 njihove strane da se Bosna podijeli - Muslimani s jedne strane, Srbi s druge,
5 Hrvati s treće, svatko na svom području?.

6 O: Da, da, da. Gospodin Krajišnik pita u vezi provincije broj 3,
7 sekretar Vance odgovara i zatim on još kaže: "Mi to ne radimo na etničkoj
8 osnovi. Ovo će biti jedna nova država u kojoj će svi zajedno živjeti." A oni svi
9 odgovaraju: "Ne, mi to ne prihvaćamo." I to je još jedan primjer njihovog
10 naglašavanja potrebe da dođe do podijele po etničkoj osnovi.

11 P: Sljedeća stranica 4443; gospodin Krajišnik kaže da je to njegovo
12 zadnje pitanje: "Budući da vi ne želite nama dati nikakve ustupke, možemo li
13 podijeliti Bosnu i Hercegovinu na dva dijela?", na što Vance odgovara: "Ne." Što
14 je on pod tim mislio "podijeliti Bosnu i Hercegovinu na dva dijela"?

15 O: Pa mi smo vidjeli da ova diskusija slijedi nakon mnogih, brojnih sati
16 diskusija o karti. Datum je 6. mart 1993. Ta je karta pred stranama, formalno
17 govoreći od prve nedjelje u januaru, dakle više od dva mjeseca tokom kojih se
18 vode diskusije, a rezultat je neslaganje, odnosno, nepostizanje sporazuma od
19 strane Srba u vezi sa kartom. I onda gospodin Krajišnik u tom trenutku predlaže
20 jednu jednostavnu trgovinu: "Budući da vi nećete nama praviti nikakve ustupke,
21 ne želite uvažiti naše gledište, kako bi bilo da Bosnu podijelimo na dva dijela?
22 Nema nikakvih provincija, nećemo se s time zamarati i u tom smislu. Jer ovo je

23

24

25

26

27

28

29

30

1 karta koja pripada Vance-Owenovom planu, zašto jednostavno to ne podijeliti?
2 Možda ne po sredini ali u svakom slučaju, podijeliti na dva dijela." Odgovor je,
3 ne, mi to ne možemo, mi ne možemo dijeliti jednu zemlju.

4 Lord Owen odgovara vrlo, vrlo oštro: "Ja primjećujem da vi, lideri
5 morate biti jaki, morate biti čvrsti; međutim, vi se ponašate kukavički. Najveća
6 sila na svijetu, super sila, Sjedinjene države će stupiti u akciju." itd., itd.
7 Što hoće reći "Ukoliko se ne složite, Sjedinjene države će povesti rat protiv
8 vas. Razmislite o tome, oglasit će se i Vijeće sigurnosti, vremena nema puno.",
9 i zatim kaže još dalje: "Bojim se da će idući put stvari biti puno drugačije,
10 što se vas tiče." I on zapravo govori liderima bosanskih Srba da oni moraju vrlo
11 ozbiljno razmisliti o ovom mirovnom planu jer oni zapravo, i to je ono što on
12 njima želi reći, biraju između mira i rata. I to rata sa Sjedinjenim državama,
13 ne rata sa bosanskim Muslimanima. I on zapravo to primjećuje pri kraju sastanka
14 i ja podcrtavam te riječi "Pazite se."

15 P: /nedostaje simultani prevod/

16 O: I zatim se Buha okreće prema meni i kaže: "Ovo je sve strašno za
17 nas."

18 P: Hvala, sada ću Vas moliti da pogledate zapis od 25. marta 1993.
19 Ponovo izgleda, jedan trilateralan sastanak, na kojem su prisutni doktor
20 Karadžić, gospodin Krajišnik, doktor Koljević, gospodin Lukić. Zanima me zapis
21 na stranici koja nosi broj 0164480, na sredini stranice imate zapis koji slijedi
22 iza intervencije doktora Karadžića koji kaže: "Kao 'jedini legitimni
23 predstavnici srpskog naroda (kao što kaže MB)' insistiramo da stara Bosna i
24 Hercegovina mora prestati postojati i da sada može postojati jedino kao država

25

26

27

28

29

30

1 sa tri konstitutivna naroda zasebno. To je jedini način na koji se ovo može
2 prihvatiti."

3 Dakle, vrlo kratko, da li je to i dalje stav bosanskih Srba?

4 O: Da, tako je. MB je inače Mate Boban. On ovdje citira hrvatskog
5 lidera, govori u njegovo ime, i kao što sam rekao ranije, on i Boban, dakle,
6 lideri bosanskih Srba i lideri bosanskih Hrvata, su imali jednaki stav. Naime,
7 da Bosna i Hercegovina ne može postojati kao nezavisna jedinstvena država već
8 jedino kao država koja se sastoji od tri konstitutivna naroda od kojih svaki
9 živi u svom dijelu. I tu imate razne izraze kao što su: federalna država,
10 konfederalna država - izrazi koje su koristili svi lideri bosanskih Srba
11 uključujući Karadžića, Krajišnika i to je ono što su oni mislili. To je vrlo
12 jasno i on to ovdje kaže ponovo. I citira Matu Bobana, hrvatskog lidera, i
13 navodi da se on s njim slaže. I to je tačno, on se jeste s njim slagao.

14 P: Gospodine ambasadore, sada me zanima zapis od 21. aprila 1993., koji
15 ćete naći na stranici R0164518.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim za zapisnik ispravku, a to je da
17 na strani 74 u redu 4 stoji "MD" a treba da stoji "MB" da bi se izbegla bilo
18 kakva zabuna ubuduće.

19 Izvolite, nastavite.

20 G. TIEGER: [simultani prevod]

21 P: Gospodine ambasadore, ovde je prikazan sastanak sa gospodinom
22 Ćosićem. Možete li nam prvo reći tko je gospodin Ćosić?

23 O: Dobrica Ćosić je u to vreme bio predsednik Jugoslavije, istaknuti
24
25
26
27
28
29
30

1 srpski pisac. Vodeći prozni pisac Jugoslavije u tom periodu.

2 P: I sa desne strane te stranice, pored ova dva asteriksa koja su
3 zaokružena, imate jednu zabelešku. Čini se kao da je gospodin Ćosić rekao: "Ja
4 sam pokušao, ali nisam uspeo da ubedim Karadžića i Krajišnika da prihvate Vašu
5 kartu."

6 Pre svega, da li ta zabeleška znači da je gospodin Ćosić rekao Vama i
7 sekretaru Vanceu o svojim naporima da ubedi doktora Karadžića i gospodina
8 Krajišnika da prihvate predlog?

9 O: Da, to tu stoji.

10 P: I da li to takođe odražava stav predsednika Ćosića o tome ko su
11 najviši rukovodioci bosanskih Srba?

12 O: Da, on spominje samo dva najviša rukovodioca. On ne spominje ni
13 Koljevića ni Buhu niti bi ikad to spomenuo jer on tačno zna ko su vođe.

14 P: Sad Vas molim da pogledamo još jedan sastanak -

15 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, nama je jasno da Tužilaštvo
16 ima zadatak, a to je da kaže da je gospodin Krajišnik kriv, ali oni to moraju i
17 dokazati. Prema tome, ubaciti takav komentar i takav pasus u sastanku od 21.
18 aprila 1993. godine pod pretpostavkom da to treba da se raščisti u unakrsnom
19 ispitivanju po nama je nedopustivo. Ovo što je gospodin Tieger sada izneo pred
20 svedoka je, pre svega, nepotpuno i da bi bili sasvim pravični, to treba da se
21 upotpuni. Prema tome, Vi ćete videti šta ovde stoji: "Ja sam pokušao da uverim
22 Karadžića i Krajišnika da prihvate... " a ovo što sledi dalje je ispušteno.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Mislite ovo što ide posle "ali."
2 G. STEWART: [simultani prevod] Tako je.
3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim Vas gospodine Tieger da se sada
4 pozabavite ovim. Pročitajte i ono što sledi svedoku da vidimo šta će on da kaže.
5 G. TIEGER: [simultani prevod] Časni Sude, ja to mogu da uradim ali moram
6 da izrazim svoje neslaganje sa tim kako je moje pitanje okarakterisano kao
7 nedopustivo.
8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pošto ja ne mogu da pročitam sve ono što
9 ovde stoji, ja ne mogu da zauzmem stav. Ja ne znam da li bi bilo bolje da se na
10 ovo odgovori kasnije, na ove prilično oštre reči, ali hajde sada da se
11 pozabavimo sa ovim. Ušlo je u zapisnik da se Vi ne slažete sa ovim za šta Vas je
12 okrivio gospodin Stewart.
13 G. TIEGER: [simultani prevod]
14 P: Molim Vas da pročitate, gospodine ambasadore, ovo što stoji dalje.
15 O: "Pokušao sam da uverim Karadžića i Krajišnika da prihvate vašu kartu.
16 Pokušao sam. Ali, moram vam reći da nisam imao dovoljno uverljive argumente i
17 stoga urgiram na Vas da Vi još odlučnije pokušate da sprovedete ovo."
18 P: Da li to na ikakav način menja Vaše gledište da su gospodin Karadžić
19 i gospodin Krajišnik po mišljenju gospodina Čosića bili dva najviša rukovodioca
20 bosanskih Srba?
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Ja ostajem i dalje pri tom stavu.

2 P: Sada vas molim da pogledamo sledeći sastanak tog istog dana, to je
3 sastanak sa predsednikom Miloševićem i to možemo da nađemo na strani koja je
4 označena ERN brojem R0164520. S desne strane pored asteriksa, da vidimo šta tu
5 stoji. Vi ste tu naveli kako predsednik Milošević kaže sledeće: "Pitao sam
6 Karadžića i Krajišnika šta oni žele. Nisam dobio konkretan odgovor. Ali koridor
7 je ključ. (Izvaditi srpsku kartu nacionalnog sastava)."

8 A onda na sledećoj strani, a to je strana koja ima poslednje četiri
9 cifre 4521, u dnu leve strane Vi navodite kako je gospodin Milošević ponovo
10 rekao: "Koridor ili nešto slično je neophodno. Proveo mnogo sati sa bosanskim
11 Srbima. Oni su fanatici po tom pitanju. Mi ne želimo Veliku Srbiju itd.

12 Gospodine ambasadore, možete li nam reći na šta je to mislio predsednik
13 Milošević.

14 O: On je mislio na to da teritorijalni kontinuitet, kao što smo već
15 objasnili, je ključna točka za rukovodstvo bosanskih Srba. Naime, teritorijalni
16 kontinuitet onoga što oni zovu Republika Srpska. A Vance-Owenova karta im nije
17 pružala teritorijalni kontinuitet. Koridor koji je bio najvažnije područje za
18 njih, a drugo najvažnije područje je bila Drina, dakle, Posavinski koridor -
19 drugim rečima put koji povezuje Beograd kroz Bijeljину i Brčko sa Banja Lukom -
20 je nešto što im se nije stavljalо pod kontrolu, nije im se pružalo i zato on
21 kaže da je koridor ključna stvar i da koridor ili ekvivalent koridora je
22 neophodan i da je on proveo mnogo sati sa rukovodstvom bosanskih Srba
23 pregovarajući o ovom pitanju i da oni imaju stav fanatika kad se radi o tome.

24 I moram reći da bih Vam rekao kako je dalje taj stav se razvijao da je

25

26

27

28

29

30

1 rukovodstvo bosanskih Srba se tokom sledećih nekoliko godina čvrsto držalo tog
2 stava. Oni su na tome inzistirali kad su pregovarali sa kontakt grupom u julu
3 1994. godine, oni su na tome inzistirali i u okviru Daytonskog sporazuma, jer
4 Brčko je najuži predeo u tom koridoru, dakle, kamen spoticanja, ako to tako mogu
5 nazvati. To je bila muslimanska opština i Muslimani su bili vrlo uporni oko
6 toga, nisu hteli da popuste. U Daytonu 1995. godine Milošević je inzistirao da
7 taj deo treba dati bosanskim Srbima i onda je stvorena jedna sasvim nejasna
8 struktura o tome kako taj deo mora da ostane pod međunarodnom kontrolom i onda
9 posle godinu dana, što će reći 1996. godine, taj predeo bi se vratio u situaciju
10 u kojoj se nalazio pre rata, tj. pripao bi bosanskim Muslimanima. Dakle, to je
11 bila formulacija u Daytonskom sporazumu, da će jedan posrednik da reši pitanje
12 Brčkog, a to je srce Posavine, srce tog koridora, koje bi se onda eventualno
13 vratilo pod kontrolu Muslimana ili Hrvata. Brčko se i dalje nalazi pod kontrolom
14 bosanskih Srba, *de facto* je situacija takva i to je samo jedan indikator toga
15 koliko ozbiljno su Srbi pristupali tom pitanju toj direktnoj vezi između
16 Beograda i Banja Luke koja ide kroz Brčko. To je taj Posavinski koridor.

17 Oprostite što sam ovako nadugačko odgovarao o ovom pitanju, ali hteo sam
18 da Vam opišem koliki su ključni značaj bosanski Srbi pripisivali, i dalje
19 pripisuju, toj fizičkoj vezi sa Srbijom.

20 P: Gospodine ambasadore, molim Vas da pogledate Vašu zabeležku od 24.

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 aprila 1993. godine. To je ERN broj koji se završava sa 4531.

2 Dakle, ovo je sastanak sa doktorom Karadžićem, generalom Mladićem i
3 gospodinom Krajišnikom. Molim Vas da pogledate zabelešku koja se odnosi na
4 komentare doktora Karadžića koje počinju u donjem levom uglu Vašeg dnevnika i
5 onda prelaze na sledeću stranu. Ovde se kaže: "Mi smo 'na putu', ne možemo
6 ubediti svoj narod da ostane u pokrajini broj 3 u Posavini, isto važi za Krajinu
7 i za istočnu Hercegovinu." A onda na sledećoj strani kaže: "isti problem postoji
8 svuda gde su Muslimani u velikom broju. Ljudi nam kažu "Ili nam nađite mesto gde
9 ćemo živeti ili ćemo se boriti sve do kraja." I onda se navodi, Kupres, Ozren,
10 Donji Vakuf. "Naš praktični problem je gde ćemo da smestimo sve ove ljude."

11 Gospodine ambasadore, da li je ovo samo još jedan odraz stava koji je
12 imalo rukovodstvo bosanskih Srba o tome da Vance-Owenov mirovni plan nije vršio
13 dovoljno ozbiljnu podelu zemlje između Muslimana i Srba i da stoga nije bio
14 prihvatljiv?

15 O: Da, tako je. Zato što taj plan nije delio zemlju po nacionalnoj
16 osnovi, kao što su bosanski Srbi to želeli. I ovde doktor Karadžić to nama kaže
17 vrlo otvoreno. Molim Vas da imate na umu da je ovo bilo dosta kasno. To je bilo
18 krajem aprila u trenutku kad je bosanska vlada već potpisala plan, što je bilo u
19 martu 1993. godine. Hrvati su potpisali u januaru, dakle, jedina preostala
20 strana koja se i dalje opirala su bili bosanski Srbi. Karadžić se nalazio pod
21 pritiskom, svakako, kao što je bio slučaj sa celim rukovodstvom, da pristane na
22 plan pošto su druge dve strane pristale i prestale su borbe i živeli su u miru,
23 a on kaže, mi to jednostavno nećemo uraditi. Mi nećemo živeti zajedno sa
24 Muslimanima, to nam ovde kaže. On kaže: "Ljudi nama kažu..." ne kaže nam nikad

25

26

27

28

29

1 ko su ti ljudi. Ja pretpostavljam da ovo kaže Aleksa Buha. On nama ovde kaže
2 kako ljudi njima govore: "Ili ćete nam naći zemlju gde ćemo živeti ili ćemo se
3 boriti do kraja." A onda navodi Kupres, Ozren, Donji Vakuf itd. i kaže da je to
4 tačno, da je bilo Srba koji nisu živeli na srpskoj teritoriji. To je istina,
5 zato što Vance-Owenov plan nije bio zamišljen tako da ljudi žive u monoetničkoj
6 državi već da budu izmešani u jednoj državi, a bosanski Srbi su to odbili.

7 P: I da li je on vama otvoreno govorio o tome da u svim onim područjima
8 gde postoji muslimanska većina da takvo rešenje nije bilo prihvatljivo za
9 bosanske Srbe?

10 O: Da, on to kaže. On kaže "problem postoji". On kaže "gdegod su
11 Muslimani u velikom broju". Mislim, nije to mogao reći jasnije. On je to rekao
12 vrlo otvoreno.

13 P: Molim Vas da pogledamo sledeću stranu, 4532. Sada bih želeo da
14 pogledamo dve beleške. Prva je u sredini prve strane gde doktor Karadžić kaže:
15 Mi znamo da je Kupres ključan za Hrvate kao što je Posavina bitna za nas. Pre
16 rata smo mi imali dogovor sa Bobanom, Kupres za Posavinu."

17 Onda na sledećoj strani on pita: "Šta ako krajiški Srbi daju teritoriju
18 Hrvatima da bi se nama dala teritorija u broju 3?"

19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Mi smo malo zbunjeni.

20 G. STEWART: [simultani prevod] I mi smo također.

21 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Vi ste nam rekli strana 4532 i rekli

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 ste da sa leve stoji nešto što je rekao doktor Karadžić, ali ja to ovde ne vidim
2 to što ste Vi spomenuli. Ne vidim ništa sem ovoga na vrhu, ali meni se ne čini
3 da su to ove reči koje ste Vi sada naveli.

4 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, mislim da je ovde jedan
5 potpuno drugačiji sastanak u pitanju i jedan drugi set dokumenata.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, da. Pogledajte, na prvoj strani
7 kaže: "24. april 1993. godine" što je subota, a onda na sledećoj strani više
8 nije Beograd nego Ženeva i 23 januar 1993. godine - to stoji na sledećoj strani.

9 I moj kolega sudija mi je sada pokazao tačno gde je greška. Ako
10 pogledate poslednje četiri cifre, videćete da se one razlikuju. Na prvoj strani
11 imamo 4531, a na sledećoj strani imamo 4332, dakle razlika je otprilike tri
12 meseca između prve strane i ovih narednih strana.

13 G. TIEGER: [simultani prevod] Ja se izvinjavam, časni Sude.

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da vidimo gde je original.

15 G. TIEGER: [simultani prevod] Pa, evo ja sad gledam original. Odatle sam
16 i čitao.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, ali ako na Vašem originalu stoji
18 4332, onda i dalje nismo rešili problem.

19 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, možda bi gospodin Tieger
20 mogao noćas da reši, pa ćemo onda sutra da počnemo iz svežeg dokumenta?.

21 SUDIJA ORIE: /prevod engleskog transkripta: "Da. Htjeli biste mu dati
22 punih 12 sati ili više da sredi..."/

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. STEWART: [simultani prevod] Ja mislim da je to nešto što gospodin
2 Tieger može da reši tokom večeri.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Gospodine Tieger, i inače je sedam
4 sati.

5 G. TIEGER: [simultani prevod] Časni Sude, oprostite mi. Kad sam rekao da
6 sam pogledao original, nisam mislio original dnevnika.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] /prevod engleskog transkripta: "Mislite
8 na original u registratoru."/

9 G. TIEGER: [simultani prevod] Da, tako je.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, da, svakako, jasno nam je. Da, pošto
11 je inače sedam sati, prekinut ćemo sa radom. Gospodine Okun, sutra radimo
12 ujutro, počinjemo u devet sati i pošto sad znamo sve o tome koliko ste Vi tokom
13 svog života, tokom mnogih godina rano ustajali i bili vrlo vredni, znamo da Vam
14 neće biti problem da dođete sutra ovde u devet ujutru, jedino što ćemo biti u
15 drugoj sudnici, u sudnici broj 2.

16 Dakle, do sutra. I očekujem da nam sutra odmah ujutru kažete nešto ovim
17 pogrešnim brojevima.

18 SVEDOK: [simultani prevod] Ako smem ja nešto da kažem. Hteo bih da
19 skrenem pažnju na to da ove beleške koje se nalaze preda mnom nemaju nikakav
20 hronološki problem. Dakle, numeracija je ispravna u ovom primerku koji ja imam.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pa da, izgleda da je došlo do greške
2 koja možda nije prisutna u svim verzijama, ali to svakako nije najteži problem
3 sa kojim smo se ikad suočili u ovoj sudnici. Dakle, gospodin Tieger će to
4 rešiti, a mi se vidimo sutra u devet ujutru u sudnici broj 2.

5 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molim ustanite.

6 [Svedok se povlači]

7 ... Sednica završena u 19.03h.

8 ... Nastavak zakazan za četvrtak,

9 24.06.2004. u 09.00h.

10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30